

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANA SANAT DALI
TÜRK SANATLARI TASARIMI PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRK SÜSLEME SANATLARI
MOTİFLERİNİN ÇOCUK RESİMLERİNE UYARLANMASI ÜZERİNE
BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ**

**EDA ERDOĞAN
217B7015**

**DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET NUHOĞLU**

2025

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANA SANAT DALI
TÜRK SANATLARI TASARIMI PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRK SÜSLEME SANATLARI
MOTİFLERİNİN ÇOCUK RESİMLERİNE UYARLANMASI
ÜZERİNE BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ**

**EDA EDOĞAN
217B7015
ORCID NO: 0000-0002-0588-869X**

**DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET NUHOĞLU**

ŞUBAT 2025

Eda Erdoğan tarafından hazırlanan “Türk Süsleme Sanatları Motiflerinin Çocuk Resimlerine Uyarlanması Üzerine Bir Uygulama Örneği” başlıklı çalışma, **28/02/2025** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oyçokluğu ile başarılı bulunmuş ve jürimiz tarafından Türk Sanatları Ana Sanat Dalı Türk Sanatları Tasarımı Programında **YÜKSEK LİSANS** tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet NUHOĞLU

.....

Jüri Üyeleri

İmza

Doç. Dr. Ertan TOY

.....

Doç. Dr. Hakan ÇİLOĞLU

.....

ÖZET

TÜRK SÜSLEME SANATLARI MOTİFLERİNİN ÇOCUK RESİMLERİNE UYARLANMASI ÜZERİNE BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ

Çocuk ve sanat, çocuk ve tasarım, çocuklarda sanatsal algı gibi konulara bilimsel yaklaşabilmek için, sanatın anlamını, teorik bilgi, donanım ve Türk sanatlarının özüne inilerek çalışma yürütmek meseleyi daha temelden inşa etmek gerekmektedir. Bu çalışmada ortaokul çocukları üzerinde Türk sanatlarının renk ve motifleri konusunda farkındalık oluşturarak Türk sanatlarının kavranmasını sağlamak amacıyla yürütülen eğitimlerinin sonucu ele alınmıştır. Çocuklara ve sosyal ortama aktarabilmek, sınıf ortamlarındaki araştırma ile kendi öz kültürümüzden beslenerek, bireysel renk değerlendirmeleri gözlemlenmiştir.

Çocuğun kendisini ifade etmesinin en güzel yollarından biri resim sanatıdır. Sanat çocukların eğitiminde önemli bir etkidir. Çizme, boyama ve inşa etme gibi etkinlikler karmaşık bir süreç olup, çocuk bu çalışmalar sırasında çeşitli öğeleri birleştirerek anlamlı bir bütün oluşturur ve böylelikle deneyim kazanır. Seçme, yorumlama ve yenileme bu etkinliklerde dikkate değer bir başka işlem türüdür. Bu durumdan yola çıkarak çocukların Türk sanatlarının kültürel değerleri ile beslenerek küçük yaştan itibaren temel eğitim seviyelerinde Türk sanatları algısının ve farkındalığının oluşturulmasına değinilmiştir

Anahtar Kelimeler: Sanat, Renk, Çocuk Resimleri, Türk Sanatı

ABSTRACT

AN APPLICATION EXAMPLE ON THE ADAPTING OF TURKISH DECORATIVE ARTS MOTİFS TO CHILDREN DRAWINGS

In order to be able to scientifically approach issues such as children and art, children and design, artistic perception in children, the meaning of art, theoretical knowledge, equipment and trying to get to the essence of Turkish arts, to raise awareness about Turkish arts on children, to ensure the comprehension of Turkish arts, to transfer to children and social environment, to feed from our own culture with research in classroom environments, individual colour evaluations were observed.

One of the most beautiful ways for children to express themselves is the art of painting. Art is an important factor in the education of our children. Activities such as drawing, painting and building are a complex process and the child creates a meaningful whole by combining various elements during these activities and thus gains experience. Selection, interpretation and renewal is another type of process that is noteworthy in these activities. Based on this situation, it has been mentioned that children should be fed with the cultural values of Turkish arts and the perception and awareness of Turkish arts should be created at basic education levels from a young age.

Keywords: Art, Colour, Child Pictures, Turkish Art

ÖN SÖZ

Tez çalışmam süresince engin bilgi birikimi, akademik duruşu ve ilham verici yönlendirmeleriyle her aşamada bana yol gösteren; özverili yaklaşımı ve sabırlı desteğiyle motivasyonumu daima yüksek tutmama yardımcı olan danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Nuhoglu'na; lisans döneminden başlayarak rehberliğini sürdüren Sakarya Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Öğr. Gör. Zeynep Çavdar Kaleli'ye; kıymetli geri bildirimleriyle projeme önemli katkılar sağlayan Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü Duysal Sanatlar Tasarımı Öğr. Gör. Özgür Ozan Atmaca'ya ve tez hazırlık sürecinde beni yüreklendiren, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili eşim Yağız Erdoğan'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Eda Erdoğan
Şubat, 2025; İstanbul

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Konunun Tanımı, Önemi.....	1
1.2. Amaç.....	1
1.3. Önem.....	2
1.4. Hedef.....	2
1.5. Yöntem.....	3
2. ÇOCUK VE RESİM SANATI.....	4
2.1. Çocuk Eğitimi ve Resim Sanatı Etkinlikleri.....	4
2.2. Çocukların Yaş Gruplarına Göre Sanatsal İfadeleri.....	8
3. TÜRK SANATLARI TASARIMI.....	17
3.1. Genel Bilgi.....	17
3.2. Türk Süsleme Sanatlarında Kullanılan Motifler.....	19
3.2.1. Yaprak.....	19
3.2.2. Çiçek Motifleri.....	19
3.2.3. Rûmî.....	20
3.2.4. Hatâi Grubu.....	20
3.2.5. Münhani.....	20
3.2.6. Yarı Uslüplaşmış Çiçek Motifleri.....	20
3.2.7. Natüralist Çiçekler (Şuküfeler).....	21
3.2.8. Zencerek (Geçme).....	22
3.2.9. Geometrik Motifler.....	22
3.2.10. Çintamani.....	22
3.2.11. Bulut.....	23
4. UYGULAMANIN İCRA EDİLİŞİ.....	24
4.1. Uygulama Öncesi Çalışmalar.....	24
4.2. Uygulamanın Yapılışı.....	25
4.3. Uygulamanın Çıktıları.....	26
5. ANKET VERİLERİNİN ANALİZİ.....	30
5.1. Verilerin Analizi.....	30
5.2. Bulgular.....	32

6. BİLİRKiŞİ GÖRÜŞMELERİ	44
6.1. Bilirkişi Görüşme Raporu	44
6.2. Bilirkişi Görüşmelerinin Değerlendirilmesi.....	45
7. SONUÇ	46
KAYNAKÇA.....	49
EKLER.....	51

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Varsayım Kontrolü	30
Tablo 2. EM(ExpectationMaximization) Ortalama	31
Tablo 3. Güvenirlik Analizi	31
Tablo 4. Normallik Testi	31
Tablo 5. Yaş grubuna Göre Dağılım	32
Tablo 6. Cinsiyete Göre Dağılım	33
Tablo 7. Cinsiyete Göre Okullarda Görsel Sanat Dersleri ile İlgili Tutum Ortalaması	33
Tablo 8. Eğitim Düzeyine Göre Dağılım	34
Tablo 9. Okullarda Görsel Sanat Dersleri İleİlgili Tutum	35
Tablo 10. Türk Sanatları Tasarımı Kavramını İlk Duyduğu Yaşa Göre Dağılımı.....	37
Tablo 11. Türk Sanat Tasarımları İle İlgili Tutum.....	38
Tablo 12. Cinsiyete Göre Okullarda Görsel Sanat Dersleri ile İlgili Tutum Ortalaması	39
Tablo 13. Cinsiyete Göre Türk Sanat Tasarımları İle İlgili Tutum Ortalaması	40
Tablo 14. İndekslerin Ortalama Puanları	42
Tablo 15. Mann-Whitney Testi	42
Tablo 16. Mann-Whitney Test Sonuçları.....	43

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Öğrenci Çalışması 1	5
Şekil 2. Öğrenci Çalışması 2	6
Şekil 3. Öğrenci Çalışması 3	7
Şekil 4. Öğrenci Çalışması 4	8
Şekil 5. Öğrenci Çalışması 5	9
Şekil 6. Öğrenci Çalışması 6	10
Şekil 7. Öğrenci Çalışması 7	12
Şekil 8. Öğrenci Çalışması 8	13
Şekil 9. Öğrenci Çalışması 9	15
Şekil 10. Hatâyî Motifi.....	18
Şekil 11. Yaprak Motifi Örneği	19
Şekil 12. Sultan Ahmet Camii Çinilerinden, Yarı Üsluplaştırılmış Çiçekler	21
Şekil 13. 6. Sultan I.Mahmud'a Aid 1737 Tarihli Fermanın Tuğra Bezemesi	22
Şekil 14. Bulut Motifi Örneği	23
Şekil 15. Örnek Ders Planı.....	25
Şekil 16. Sergi Görseli 1	27
Şekil 17. Sergi Görseli 2	29
Şekil 18. Eğitim Durumu	35
Şekil 19. Okullardaki Görsel Sanatlar Derslerini Verimli Buluyorum	37
Şekil 20. Türk Sanatları Tasarımı Kavramını İlk ..... Yaşında Duydum.....	38
Şekil 21. Türk Sanatları Tasarımlarına Uygun Eserler Geliştirebilirim	40
Şekil 22. Türk Sanatları Tasarımı Alanındaki Ünlü Sanatçıların Eserleri Hakkında Bilgi Sahibi Olmak İsterim.	42

1. GİRİŞ

1.1. Konunun Tanımı, Önemi

Çocuk ve sanat, çocuk ve tasarım ile çocuklarda sanatsal algı konularına bilimsel bir bakış açısı sunabilmek için öncelikle sanatın anlamı üzerinde çocuklara onların seviyelerine göre bir ön bilgi vermek, daha sonra yine onların seviyelerine göre seviyelerine göre derinlemesine Türk sanatlarının özüne inerek kapsamlı bir çalışma yürütmek gerekmektedir. Bu bağlamda, ortaokul düzeyindeki öğrencilerin Türk sanatlarına yönelik renk ve motif farkındalığı kazanmasını amaçlayan eğitim sürecinin nasıl yürütüleceğine ve çıktılarının nasıl değerlendirileceğine yönelik bir çalışmanın yapılması Türk sanatlarının örgün eğitim sistemine dahil edilmesinde önemli aşkıardır.

Araştırma kapsamında, çocukların kendi öz kültürümüzden beslenerek oluşturdukları bireysel renk tercihleri ile sosyal ortamlara yansıttıkları sanatsal uygulamaları, Bilimsel bir yöntemle ortaya koymak günümüz eğitim sisteminde önemi inkâr edilemez bir gerçektir. Resim sanatı, çocukların kendilerini ifade edebilmelerinin en etkili yollarından biri olup, sanatın çocukların eğitim sürecine önemli bir katkı sunduğu vurgulanmaktadır. Çizim, boyama ve inşa etme gibi faaliyetler, çeşitli öğelerin bir araya getirilmesi yoluyla anlamlı bütünler oluşturulması sürecini kapsamaktadır ve bu süreçte çocuklar, seçme, yorumlama ve yenileme gibi becerileri geliştirerek deneyim kazanmaktadır.

Söz konusu çalışmada, çocukların küçük yaşlardan itibaren Türk sanatlarının kültürel değerleriyle beslenerek yetişmelerinin, temel eğitim seviyesinde Türk sanatları algısı ve farkındalığı oluşturmadaki önemi vurgulanmaktadır.

1.2. Amaç

Bu çalışma, tasarım ve sanatın, yaşamın vazgeçilmez bir parçası olduğu gerçeğinden yola çıkarak, ortaokul düzeyindeki çocukların Türk sanatlarında kullanılan motif ve renk çeşitliliğini tanımalarını ve bu bilgiyi özgün tasarımlarına

yansıtılmalarını amaçlamaktadır. Çocukların bireysel dürtü ve doğal yaratıcılıklarıyla ürettikleri eserleri, akademik eğitimle destekleyerek kendi öz kültürümüze ait sanatsal değerlere sahip çıkan, estetik duyarlılık ve farkındalık bilinci gelişmiş bireyler yetiştirmek temel hedefler arasındadır. Bu çerçevede, öğrencilerin görsel sanatlar dersinde seçilmiş geleneksel motif ve renkleri uygulamaları, ardından bu uygulamaların çocuk resmindeki yansımalarını araştırmak çalışma kapsamında önemli bir yer tutmaktadır.

1.3. Önem

Sanat ve tasarım, yalnızca estetik bir ifade biçimi olarak değil aynı zamanda toplumsal ve kültürel değerlerin aktarımı için de kritik bir araç konumundadır. Küçük yaşlardan itibaren çocukların kendi kültürel miraslarına ait sanatsal formları incelemeleri hem yaratıcılıklarını geliştirir hem de kültürel öz değerlerini tanımalarına ve içselleştirmelerine olanak tanır. Bu noktada, çocukların Türk sanatlarının temel öğelerini (motif, renk, form vb.) keşfetmelerine ve bu öğeleri özgün tasarımlarında kullanmalarına, geçmiş ile günümüz arasında bir köprü kurarken sanat eğitimine ve kültürel sürekliliğe de katkı sağlar. Böylelikle öğrencilerin topluma ve sanata duyarlı, estetik bakış açısı gelişmiş bireyler olmaları desteklenmektedir.

1.4. Hedef

Çalışmada, ortaokul öğrencilerinin Türk sanatlarına ait örneklerden esinlenerek yenilikçi ve yaratıcı uygulamalar geliştirmeleri hedeflenmektedir. Geçmişten beslenen yaratıcılığın, günümüz koşullarındaki tasarım anlayışlarıyla bütünleştirilmesi sonucu ortaya çıkan eserler sayesinde, geleneksel sanat formlarının devamlılığına katkı sunulması öngörülmektedir. Bu araştırma, sanat ve tasarımın çocukların gelişim sürecindeki önemine odaklanarak, Türk sanatlarının geleneksel motif ve renklerini erken yaşlardan itibaren öğrencilere tanıtmayı ve böylelikle kültürel değerleri içselleştirmelerini sağlamayı hedeflemektedir. Aynı zamanda, çocukların bu süreçte kazandıkları deneyimlerin; renk, form ve motif kullanımına ilişkin farkındalıklarını artırmaları kendi özgün sanatsal ifade biçimlerini geliştirmeleri de çalışmanın nihai hedefleri arasındadır.

1.5. Yöntem

Çalışmada, çocuk ve sanat, çocuk ve tasarım ile çocuklarda sanatsal algı konularının bilimsel yöntemlerle incelenmesi amaçlanmıştır; sanatın kuramsal temelleri ve Türk sanatlarının özüne yönelik analizler yoluyla, öğrencilerin geleneksel motifleri uygulamalı biçimde deneyimlemeleri planlanmıştır. Bu süreçte, betimsel tarama modeli temel alınmış ve öğrenci merkezli “yaparak, yaşayarak, uygulayarak” öğrenme yaklaşımı benimsenmiştir. Böylece öğrencilerin kuramsal bilgiyi kendi yaratıcılıklarıyla birleştirerek özgün eserler üretmesi, kültürel unsurlarla etkileşime girip farkındalık düzeylerini artırması amaçlanmıştır.

Araştırmanın temel evrenini, ilkökul ve ortaokul düzeyinde görsel sanatlar eğitimi alan öğrenciler oluşturmaktadır. Önceki gözlemler, temel sanat eğitimi kapsamında Türk sanatlarına yeterince yer verilmediğini göstermektedir. Bu nedenle ders içeriklerinde, motif, araç-gereç ve tasarım teknikleri gibi temel öğeler üzerinden Türk kültürü ile bütünleşik öğrenme materyalleri oluşturulmuştur. Çalışmada, olasılık dışı (kasti) örnekleme yöntemiyle belirlenen ve en az ilkökul kademesinde eğitim almış, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel okullarda öğrenim gören yaklaşık 100 gönüllü öğrenci üzerinde veri toplanması öngörülmüştür. Bu kapsamda öğrencilerin hem teorik hem de uygulamalı etkinlikler yoluyla Türk sanatlarının motif, renk ve kompozisyon kullanımını deneyimlemeleri sağlanarak, ders sürecinde sanatın kültürel yönünü daha yakından tanımasını hedeflenmiştir.

Veri toplama araçları olarak alan uzmanlarıyla yapılan görüşmeler, çocuk sanatı üzerine yazılmış akademik kaynakların incelenmesi, ders içi gözlemler ve öğrencilere uygulanan anketler kullanılmıştır. Bu araçlar, öğrencilerin sanat etkinlikleri esnasında sergiledikleri tutumları, motif ve renk tercihlerini, özgün tasarımlarında kullandıkları yaratıcı yöntemleri ve Türk sanatları hakkındaki farkındalık düzeylerini derinlemesine değerlendirme imkânı sunmuştur. Elde edilen bulgular, öğrencilerin kültürel mirasla olan etkileşimlerini analiz etmeye ve çocuk sanatı alanına katkı sağlayabilecek yeni eğitim uygulamaları geliştirmeye yönelik kapsamlı bir bakış sağlamaktadır.

2. ÇOCUK VE RESİM SANATI

2.1. Çocuk Eğitimi ve Resim Sanatı Etkinlikleri

Sanat eğitimi, sanatın tüm alanlarını içine alan, okul içi ve okul dışı sanat eğitimini tanımlayan bir kavram olarak kullanılmaktadır. Sanat eğitimi, kişiye estetik yargı yapabilmeyi öğretmeyi amaçlar ve aynı zamanda yeni biçimleri algılamayı, kendini doğru biçimde ifade edebilmeyi öğretir. Buradan da sanat eğitiminin amacının, sanatçı yetiştirmek değil; her öğrenciyi yaratıcılığa yönlendirip, öğrencinin bilgisel, bilişsel, duysal ve duygusal eğitim ihtiyaçlarını karşılamak olduğu düşünülebilir. “Dar anlamıyla sanat eğitimi görsel sanatların eğitimi ve öğretimiyle ilgilenir. Bu öğretimin kapsamı içinde uygulamaya yönelik sanat etkinlikleri, sanat yapıtı inceleme, sanat tarihi ve estetik yer alır. Dahası, sanat eğitimi, araç, gereç ve işlik donanımı ile öğretim programları, çalışma düzeni, değerlendirme gibi yönetsel konuları da içerir” (Kırıçoğlu, 2002).

Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim sistemimizin temel amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kuran bağlantı ve ufuk işlevi görmektedir.

Değerlerimiz toplumumuzun millî ve manevi kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlarımıza aktaracağımız öz mirasımızdır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkı vermesini sağlayan eylemsel bütünlüklerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori-pratik bütünlüğündeki asli parçamızı oluşturur. Güncellik içinde öğrenme öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan değerlerimizin ve yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlük kazanma araç ve platformlarıdır; günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla arızidir ve bu sebeple de sürekli gözden geçirmelerle güncellenir, yenilenir (Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı, 2018).

Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 36 - 72 aylık çocuklarda psiko-motor, sosyal - duygusal, dil ve bilimsel gelişimlerinin desteklenmesi, öz bakım becerilerinin kazandırılması ve ilköğretime hazır bulduklarının sağlanması amaçlanmaktadır.

Şekil 1. Öğrenci Çalışması 1

Kaynak: Yazar Arşivi, 2024.

Canlıların çevresel uyarınları algılaması ve bu uyarınlara kendi lehlerine olacak şekilde yanıt vermesi, yaşamın en temel prensiplerinden biridir. Her türün kendine özgü alıcı sistemleri sayesinde çevredeki çeşitli uyarıcıları fark etmesi ve bunlara uygun tepkiler geliştirmesi, gerek bireysel gerekse türün devamı açısından büyük önem taşır. Doğuştan getirdiğimiz ve sonradan kazanmadığımız otomatik tepkiler olsa da, bunların sayısı sınırlıdır. Dolayısıyla canlıların çevresel uyarınlara yönelik geliştirdikleri tepkilerin çoğu, deneyimleme ve gözlem yoluyla öğrenilen yanıtlar niteliğindedir.

Öğrenme sürecinde, çevreden gelen uyarınlara algılanması ilk aşamayı oluşturur. Organizmada ilgili reseptörler bu uyarınlara tespit eder ve merkezi sinir sistemine iletir. Ardından beyin, tıpkı bir bilgisayarın bilgiyi işleyip depolaması gibi, aldığı verileri organize eder, konsolide eder ve uzun süreli hafızaya kaydeder. İhtiyaç duyulan durumlarda bu kayıtlı bilgiler yeniden çağrılarak çeşitli amaçlar doğrultusunda kullanılır. Bahsedilen tüm bu süreçler, beynin bilişsel fonksiyonlarını meydana getirir. Özellikle insan beyninde bilişsel işlevler son derece ileri düzeydedir

ve bireyin öğrendiği bilgileri sebep-sonuç ilişkisi içinde değerlendirebilmesini mümkün kılar. Dil kullanımı, okuma, yazma, ezberleme, hesaplama gibi beceriler; müzik besteleme ya da resim çizme gibi daha yaratıcı etkinliklerde de etkin biçimde rol oynar.

Resim yapma eylemi, bu bilişsel fonksiyonların ve ince motor becerilerin birbirini tamamladığı özgün bir örnektir. Duyusal algı, önce beyin tarafından işlenip hafızaya alınır; daha sonra çizim esnasında, uygun zaman ve mekânda kas koordinasyonu sayesinde geriye çağrılıp görsel olarak dışa aktarılır. Burada hem görsel belleğin kullanılma biçimi hem de kasların ince koordinasyonu önem taşır. Bununla birlikte, insanın sosyal dokusu ve psikososyal gelişimi de çizimlerine kaçınılmaz biçimde yansır. Başka bir deyişle, bir bireyin çizgileri ve kompozisyon anlayışı yalnızca kendi içsel bilişsel ve motor becerilerinin değil, aynı zamanda etkileşimde olduğu sosyal çevrenin ve kültürel birikimin de bir yansımasıdır. Dolayısıyla ortaya konan çizimler, insanın hem doğuştan getirdiği potansiyelini hem de bulunduğu çevreden aldığı etkileşimleri bütüncül bir bakışla gözler önüne serer.

İnsanın çizebilme yeteneğinin gelişmesini etkileyen başlıca duyusal, motor, bilişsel- entelektüel ve psikososyal gelişmesi ayrıca zamanın birer fonksiyonudurlar. İnsanoğlunun duyusal, motor, bilişsel, ve psikososyal yetenekleri değerlendirerek resim yapabilme yeteneği; resim yapabilme yeteneği değerlendirerek de söz konusu yetenekleri hakkında yorum yapılabilir (Paktuna Keskin, 2013).

Şekil 2. Öğrenci Çalışması 2

Kaynak: Yazar Arşivi, 2024.

Sanat eğitimi kişiye özel olursa yaratıcılığı geliştirir. Her bireyin farklı ilgi ve becerileri olduğu bilinmektedir. Bunları geliştirip, yönlendirmek için her türlü koşul hazırlanmalıdır. Ancak o zaman eğitim yaratıcılığı destekler ve olumlu etkiler. Bu dönemde öğrencinin yaratıcılığını geliştirmek için hem sanatsal öğelerle düşünmesi hem de uygulamalar yapması sağlanarak eğitim sürdürülmelidir (Gençaydın, 1993).

Sanatçı doğadan etkilenir ve esinlenir ancak ortaya çıkan, doğanın değil sanatçının ürünüdür. Ve bu ürün basit bir taklitten çok daha öte özellikler taşır. Sanatçı doğada var olanın karşısına kendisinin ürünü olan yepyeni bir gerçeklik koyar. Bu sanatsal gerçekliktir. Sanatsal gerçeklik var olan gerçekliğin, doğadaki gerçekliğin sıradan bir taklidi değil, onun yeniden ve sanatçı tarafından ortaya konulmasıdır. Sanatın ne tür bir şey olduğunu anlamak için sorulabilecek en önemli sorulardan biri, bir şeyi sanat eseri yapan şeyin onun hangi özelliği veya özellikleri olduğudur. Sanat eseri sanatçının kafasındaki bir düşüncenin somutlaşması, bir yaratma eylemidir ki belli bir amaca hizmet etmek için yapılmaz. Sanatın amacı bizzat kendisidir. Bu durumda sebat derken kastettiğimiz, işte bu özel amaç/ amaçlar için gerçekleştirilen üretimdir ki bunu genellikle diğer türden üretimlerden ayırmak için güzel sanatlar kavramı kullanılır. Öyleyse, güzel sanatlar dediğimiz bu özel alanın temel amacını güzeli yaratmak olarak ifade edebiliriz (Yılmaz & Bilican, 2022).

Şekil 3. Öğrenci Çalışması 3

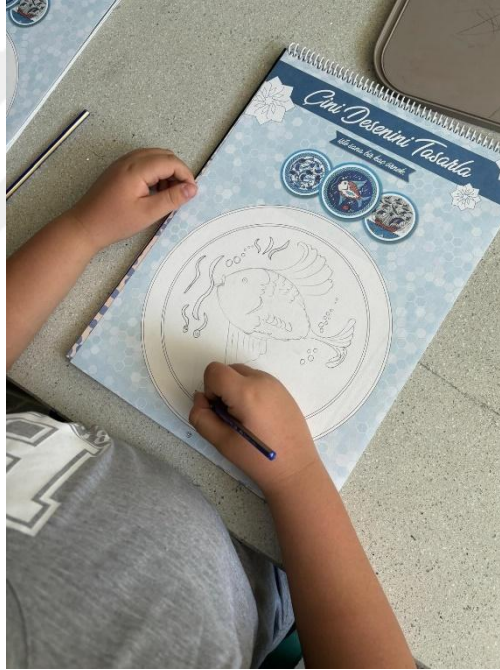

Kaynak: Yazar Arşivi, 2024.

Sanat etkinlikleri, temelde yaratıcılığı ve estetik duyarlılığı geliştirmeyi hedefleyen etkinliklerdir. Bu çalışmalarda önemli olan nokta elde edilen sonuç değil kullanılan yöntemlerdir. Bu nedenle çocuklara yeterli zaman, rahat çalışabilecekleri genişlikte bir yer, yaş, gelişim düzeyine ve bireysel ayrıcalıklarına uygun araç gereçler verilmeli, böylece yaratıcılığını daha iyi ortaya koymasına sağlanmalıdır. İyi planlanmış sanat çalışmalarında çocukların değişik malzemeleri ile karşılaşması çocukların psiko- motor, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimleri desteklenir.

Sanat etkinlikleri, çocuk açısından nesnenin birebir kopyalanması yerine, duygu ve düşüncelerini ifade edebildiği, korku, kızgınlık, üzüntü, mutluluk ve merak gibi içsel süreçlerini yansıtabileceği, yaratıcı ve özgün bir deneyim olmalı, böylece duygusal gelişimi desteklemelidir.

Şekil 4. Öğrenci Çalışması 4

Kaynak: Yazar Arşivi, 2024.

2.2. Çocukların Yaş Gruplarına Göre Sanatsal İfadeleri

Çocuk, içine doğduğu hayat karşısında şaşkındır, her şeyi merak eder ve merakını giderebilmek için sorular sorar. Sorduğu bu sorular geçmişten gelen her tür deneyimden, ön yargıdan bağımsızdır çünkü çocuğun bu yanına ket vuracak bir geçmişi yoktur (Yılmaz & Bilican, 2022).

Her şeyden önce kültürel bir varlık olarak insanın yapıp etmeleri içinde sanat yapmak son derece özel bir etkinliktir. Sanat sözcüğü Arapça kökenli “yapmak, üretmek, meydana getirmek” anlamına gelen bir fiilden türetilmiştir. Bu anlamda alındığında, doğada hazır olarak bulunmayan, insan tarafından yapılan, doğaya eklenen her şeyi sanat olarak adlandırmak mümkün. Bir araba, ev, köprü, ayakkabı, heykel, resim...İnsanın ürünü olan, insan tarafından yapılan ve adına sanat denilen nesnelere baktığımızda farklı amaçlar için üretildiklerini görüyoruz. Sanat pratik bir fayda gütmeyen güzel olanı ortaya çıkartma ve sanat eserini alımlayan kişide belli bir hoşlanma, estetik duygu ortaya çıkarma çabasının ürünüdür (Yılmaz & Bilican, 2022).

Şekil 5. Öğrenci Çalışması 5

Kaynak: Yazar Arşivi, 2024.

Yavuzer'e (1992) göre, resmin bireyin karmaşık dünyasını düzenleme çabası ve zihinsel gelişimin bir göstergesi olarak değerlendirilebileceğini ifade etmektedir. Küçük yaşlardaki çocuklar için cümlelerden daha etkili bir anlatım aracı olan resim, çocuğun iç dünyası ve gelişim süreci hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Bu bağlamda, resim yapma eylemi içerisinde olmak, çocukların duygusal ve bilişsel durumlarını anlamak için kritik bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Resim yapma eylemi, çocukların gözlem yeteneklerini, yaratıcılıklarını ve problem çözme

becerilerini geliştirmektedir. Aynı zamanda, bu süreç onlara duygusal deneyimlerini ve duygularını ifade etme imkânı sunar. Resim aracılığıyla, çocuklar yaşadıkları duygusal durumları, sosyal ilişkilerini ve çevreleriyle olan etkileşimlerini yansıtılabildikleri için, bu sanatsal ifade biçimi, onların bilişsel ve duygusal gelişimlerini anlamak açısından değerli bir kaynak oluşturmaktadır. Resim yapma süreci, çocukların içsel dünyalarını keşfetmelerine ve duygusal deneyimlerini düzenlemelerine yardımcı olabilmektedir.

Çocuğun, zihinsel açıdan geliştiğinin bir belirtisi de çevresini saran dünyayı anlayışıdır. Objeler ocuk tarafından duygusal ilişkilerine ve zihinsel kavradığına bağlı olarak anlamlı ya da anlamsız olarak değerlendirilir (Yavuzer, 1992).

Bütün ocuklar doğaları gereği her türlü sanatsal ürüne ilgi duyarlar. Doğaları gereği dememizin nedeni onların yaratma, hayal kurma oyun oynama ve ürün ortaya koyma bakımından yaşları gereği en uygun zamanda olmalarıdır. evresindeki her Şeyi yeniden biçimlendirme, değiştirme, denemeler yapma eğilimindedirler. Bütün bu özellikler dikkate alındığında ocuk ve sanatın nedenli güçlü bir ilişkisi olduğu daha kolay anlaşılır. ocuk sanatsal ürüne yetişkinin sınırları olmadan, daha zgr bakar. İlgisi duyar, etkilenir, sanatçıya yknr, onunla hayal kurar ve sanat eseri yorumlar. Bütün bunlar çocuğun bir bakıma doğal eğilimleridir (Yılmaz & Bilican, 2022).

Şekil 6. Öğrenci alışması 6

Kaynak: Yazar Arşivi, 2024.

Dikmen'e (2002) göre, erken çocukluk döneminde (3-6 yaş) bireylerin çizim yeteneklerinin gelişimini ele alırken, çocukların belirli bir noktadan çizgi çizmeye

başlamalarının ve bu çizgiyi başka bir noktaya ulaştırabilmelerinin, yalnızca motor becerileriyle değil, aynı zamanda algılama yetenekleriyle de ilişkili olduğunu vurgulamaktadır. Çocukların çizimleri, onların dünyayı algılama şekillerini ve yaşadıkları deneyimleri yansıtan önemli bir ifade aracıdır.

Zaman içerisinde çocukların olgunlaşmasıyla birlikte, yetişkinlere olan fiziksel ve zihinsel bağımlılıkları azalmakta; bireysel yetenekleri ve bağımsızlıkları giderek artmaktadır. Çocukların yaratıcılıkları daha belirgin hale geldiği bu süreç ile çeşitli becerilerinin ortaya çıkması sağlanmaktadır. Çocuklar üzerinde çeşitli beceriler ancak yaratıcılığın daha belirgin hale gelmesiyle sağlanmaktadır. Resim, bu gelişim sürecinde, çocuğun yaratıcılığını somut bir biçimde ifade edebilmesi için değerli bir yöntem sunmakta ve bireysel gelişimini hızlandırmada önemli bir rol oynamaktadır.

Çocuğun bedensel ve zihinsel gelişimiyle birlikte, sanat faaliyetlerinde de belirgin bir değişim gözlemlenir. Başlangıçta yaptığı rastgele karalamalar, zamanla daha anlamlı bir sanatsal ifade biçimine evrilir ve bu süreç ergenlik dönemine kadar devam eder. Çocuğun çizimlerinde yer alan detayların, yaş ve bilişsel gelişimle orantılı olarak artması gözlemlenmektedir. Çocukların sanatsal yeteneklerinin gelişimi, bilişsel, duygusal ve sosyal boyutları kapsayan çok yönlü bir süreçtir. Bu süreç, çocukların çevreleriyle etkileşimleri, gözlem yetenekleri ve yaratıcılıklarıyla doğrudan ilişkilidir.

Dikmen'e (2002) göre, resmin bilgi sağlama, iletişim kurma ve anlatım işlevleri açısından çocukların kendilerini ifade etme biçimi olarak kritik bir rol üstlendiğini vurgulamaktadır. Çocuklar, ürettikleri resimler aracılığıyla ilgi duydukları ve sevdikleri nesnelere yansıtırlarken, bu süreçte duygusal deneyimlerini de somut hale getirmektedirler.

Çocukların resim yapma süreçlerini etkileyen pek çok faktör mevcuttur. Grafik becerisi, ilgi alanları, uygulama sıklığı ve motivasyon düzeyi, bu faktörler arasında önemli bir yer tutmaktadır. Bu unsurlar, çocukların sanatsal ifade yeteneklerinin gelişiminde belirleyici bir rol oynar.

Ayrıca, çocuk büyüdükçe "algılama- hareket- uzam" denetiminin artması, onların sanatsal ifade biçimlerini zenginleştirerek bireysel gelişimlerine katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda, resim yapma süreci, çocukların kendilerini tanıma ve dış dünyayı anlama yeteneklerini geliştiren önemli bir araç olarak değerlendirilebilir.

Şekil 7. Öğrenci Çalışması 7

Kaynak: Yazar Arşivi, 2024.

İki yaş çocuğu, motor ve lisan yeteneklerindeki hızlı gelişme ile günlük yaşama nispeten ayak uydurabilirler. Çevreye uyum sağlayabilmede diğer gelişme aşamalarından daha elzem olan bu iki yeteneğin diğer yetenekler arasında özel bir yeri vardır. Lisan da bilişsel bir gelişme olmasına rağmen diğer bilişsel gelişme aşamalarından daha önce gelişir. Resim yeteneği ise diğer bilişsel gelişme aşamalarını takip eder ve daha geç gelişir. Bu dönemdeki bilişsel mantık gelişimi, çevresel uyaranları yetişkin mantığı ile yorumlamaktan oldukça uzaktır. Resim ile kendini etmesi de bilişsel mantıktaki bu yetersizliğe paralel olarak ilkeldir (Paktuna Keskin, 2013).

Paktuna Keskin'e (2013) göre, üç yaş döneminin sonlarına doğru, çocukların çizimlerinde burnun belirginleşmesi insan figürüne yönelik ilgi ve farkındalığın arttığını göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Bu dönemde çocuk, özellikle baş kısmı üzerinde yoğunlaşır ve yüz bölgesi en çok özen gösterdiği alan haline gelir. Yüzdeki ayrıntıları tanımaya ve çizmeye çaba harcaması, çocuğun gelişmekte olan dikkat becerisinin önemli bir göstergesi sayılır. Aynı şekilde, yüzün bütüncül bir temsilini yapabilmek için gerekli sabrı ve sürekliliği koruması, dikkat süresinin yeterli düzeye ulaştığına işaret eder. Bu iki temel yetenek, yani dikkati odaklama ve bu odağı belirli bir süre devam ettirebilme, ilerideki akademik başarıların başlangıç noktası olarak değerlendirilmektedir. Nitekim etkili öğrenme süreçleri, çocuğun sadece

dikkatini bir konu üzerinde toplayabilmesini değil, bu dikkat süresini yapılandırılmış etkinlikler içinde sürekli kılabilmesini de zorunlu kılar. Dolayısıyla ebeveynlerin ve eğitimcilerin, çocukların dikkat süresini ve odaklanma becerisini geliştirmelerine yardımcı olacak destekleyici uygulamalara yönelmeleri, çocukların hem bilişsel hem de akademik potansiyellerini daha ileri seviyelere taşıma olanağı sağlamaktadır.

Taklit yeteneğinin ortaya çıkması, çocuğun çizgilerine yansır. Fark edebildiklerini çizgilerinde taklit etmeye çabalar. Çocuk çevresinde fark edebildiklerini inceler ve hafızasına kaydeder. Bunu, resimlerindeki detaylardan anlamak mümkündür.

Beşinci yaşta resme, renk uyumu ve estetik gelir. Çocuğun renkleri tanınmasında bu yaş civarında olur. Resme yansıyan bu ayrıntılar çocuğun beyin gelişiminde de fark edilir. Artık anlatımında efekt vardır. Ancak, çocuğun uzaydaki üç boyutlu konumunu algılayabilmesi, uzayda üç boyutu resmedilmesini sağlamaz. Resimde, boyutlar arasındaki evren ve uzayın üç boyutlu ifadesi olan perspektif anlatım bu yaşta henüz yoktur ve daha uzun bir süre de ortaya çıkmayacaktır. Perspektif ve oran orantı ilk kez on birinci yaşta görülür (Paktuna Keskin, 2013).

Şekil 8. Öğrenci Çalışması 8

Kaynak: Yazar Arşivi, 2024.

Dikmen'e (2002) göre, çocukların renk kullanımının, çizilen objelerin sadece dekoratif ve süsleyici bir rol üstlendiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, çocukların

renk tercihi, onların ifadesine göre "güzel yapmak" amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çocuklar, genellikle canlı renkleri tercih etmekte ve daha ileri yaşlarda çizgi kullanımına yönelmektedirler. Yaratılan resimler aracılığıyla çocuklar, yalnızca çizdikleri nesnelere değil, aynı zamanda kendi iç dünyalarını ve kimliklerini ifade etme fırsatı bulmaktadırlar. Bu süreç, onların duygusal ve bilişsel gelişimlerine önemli katkılarda bulunmaktadır.

Binbaşıoğlu'na (1981) göre, Resim yapmaya ilişkin çeşitli konularda, her çocuğun gelişim basamakları bireysel farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklar, çocukların sanatsal ifade biçimlerini ve tercih ettikleri temaları etkileyen önemli bir faktördür. Özellikle insan ve hayvan figürleri, çocukların tercih ettikleri renklerde belirgin ayrımlar gözlemlenmektedir.

Çocuğun renkleri fark etme ve ayırt etme yetenekleri, çevresi ile doğrudan ilişkilidir. Renkli kitaplar, renkli oyuncaklar ve çeşitli boyama araç ve gereçleri, çocukların renk algısını geliştirmede kritik bir rol oynamaktadır. Çocukların renkleri keşfetmelerine bu materyaller, yaratma süreçlerine katkı sağlayarak, sanatsal faaliyetler sırasında daha zengin bir ifade dili geliştirmelerine olanak tanır.

Ayrıca, çocukların renk deneyimleri, bilişsel gelişimleriyle paralel ilerler; bu nedenle, yaşa uygun ve zengin görsel materyallerin sağlanması, sanat eğitiminin kalitesini artırmakta ve çocukların öz güvenlerini pekiştirmektedir. Eğitimcilerin bu unsurları göz önünde bulundurarak, çocukların sanatsal gelişimlerini desteklemeleri, onların bilişsel ve duygusal gelişimleri açısından önemli bir katkı sağlayacaktır.

Yavuzer'e (1992) göre, renklerin mi yoksa formların mı çocukların algılamasında önemli olduğu araştırılmıştır. Çocuklara farklı renkler ve farklı formlardaki nesnelere gösterilmiştir. Bunların eşleştirilmesi istenildiğinde 3 yaşındaki çocukların nesnelere formlarına göre 3- 6 yaş çocukların renklerine göre, 6 yaşından büyük çocukların yine nesnelere formlarına göre düzenledikleri görülmüştür.

İlk çiçek üç buçuk- dört yaşlarında belirir. Çiçeğin taç yaprakları, sapı ve çizgi şeklinde yaprakları vardır. Çiçek çizilirken en büyük özen çiçeğin gerçekte de en albenili yeri olan taç yapraklarına gösterilir. Bu yaşlar renklerin tanındığı yaşlardır. Çiçekler onu albenili renkleri ile cezbeder. Ağaç figüründe çocuk resimlerinde çiçekle eş zamanlı olarak ortaya çıkar. Çocuk artan motor yeteneği ve giderek uzayan dikkat süresi ile çevresini ve doğayı fark etmeye başlar. Çocuk resimlerindeki figürler

evrenselidir. Güneş, dağ, bulut, kuş, ev, ağaç, çiçek adeta mutluluk temalarının fonunda devamlı var olan figürlerdir. Bunlara zaman zaman insanlar, taşıtlar, eşlik eder. Bu figürler arasında güneş, ev ve ağaç kompozisyonlarına sık sık rastlanır (Yavuzer, 1992).

Paktuna Keskin'e (2013) göre, dört yaş civarına ulaşan çocuklar, önceki dönemlerde çalıştıkları insan, güneş, bulut, dağ, kuş, hayvan, çiçek, ağaç, ev ve yol gibi çeşitli figürleri artık aynı sayfa üzerinde bir bütünlük içinde kullanmaya başlarlar. Bu aşama, onların ilk kompozisyon örneklerini oluşturmalarına olanak tanır. İlerleyen yaşlarda, daha önce geliştirdikleri figürleri farklı kombinasyonlar halinde bir araya getirerek kompozisyon çalışmalarını zenginleştirir ve sürdürürler. Zamanla diğer becerilerin de devreye girmesi sonucunda, çizgiler daha net ve düzenli bir hale gelirken, görsel tasvirler ise giderek daha gerçekçi bir boyut kazanır.

Çocuk çizgileri yaşa bağlı olarak, duyu, motor ve bilişsel yeteneklerindeki gelişmelere paralel olarak değişir. Çocuklar adeta genel ve evrensel diyebileceğimiz, insan, güneş, ev, çiçek, ağaç ve belli diğer bazı figürleri bir süre çalıştıktan sonra onları yaşadıkları, gördükleri olayların içinde kompozite etmeye başlıyorlar. Yaş ilerledikçe, resimlerindeki detaylar, kompozisyon konularındaki yakınlık giderek artıyor. Bazı çocuklar bu genel çizginin dışına çıkarlar. Bunların bir grubun çizgileri daha özenli, daha düzgün veya daha detaylıdır. Bu çocuklar resme bir hareket bir canlılık veriyorlardır. Bunun, resim yeteneği olarak nitelenmesi uygun olur (Yavuzer, 1992).

Şekil 9. Öğrenci Çalışması 9

Kaynak: Yazar Arşivi, 2024.

Bunun dışında, diğer bir grup çocuk çizgilerinde alışılmadık ya da sık görülmeyen figürler ortaya çıkıyor. Bunun yaratıcılık olarak değeriendirilmesi gerekir (Paktuna Keskin, 2013).

Boşluğun kullanım biçiminden ise çocuğun heyecanlarını ve zihinsel olgunlaşmasını anlayabilir, çocuğun çevresi ile kurduğu ilişkiyi, o çevreye olan tepkilerini anlayabiliriz (Bebeğim ve Ben, 1984).

3. TÜRK SANATLARI TASARIMI

3.1. Genel Bilgi

Doğa, tarihin ilk zamanlarından beri tasarım ve sanat eserlerinde ilham kaynağı olmuştur. Erken çağlardan itibaren insanlar yaşam koşulları, içinde bulunduğu doğa, kültürel değerleri, inanç, gelenek ve görenekleri doğrultusunda eşyalar üretmiş ve bu eşyaları doğadan gördüğü bitki, çiçek, hayvan vb motifler ile süslemişlerdir. Bu süslemeler tarihi zaman içerisinde stilizasyon (üslüplaştırma) ve kompozisyon ile bütünleşerek tasarıma dönüşmüştür.

Doğada bulunan renk ve formlar, bitki ve çiçekler farklı motiflerin tasarlanmasında ilham kaynağı olmuştur. Motif, süsleme sanatlarında desenlerin en temel ögesidir (İleri, 2024).

Tasarım, zihinde canlandırılan biçimdir. Zihinde hayal kurma, farklılıkları bulma, sorgulama, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, akıl yürütme gibi üst düzey süreçleri canlandırarak, kişiye özgü yeni tasarımlar yapmaktır. Kullanım ihtiyaçlarına göre bir beyin kullanılabilirliğini arttırmak için farklı bir bakış ile yapılan şekillendirmedir. Bir işi, bir ürünü oluşturan parçaların bir düzen gösterecek biçimde bir araya getirilmesidir. Kompozisyonda en önemli unsur, parçaların bir bütün oluşturması, birbirine uyumsuz ve yabancı olmamasıdır. Elde edilen motifin, bir bütün oluşturacak biçimde düzenlenmesinde, uyum ve denge çok önemlidir. Motifi, ardı ardına, simetrik, asimetrik, bir noktadan çıkararak ya da geometrik biçimler içerisinde yerleştirerek düzenleme yapılabilir. Kompozisyonda açıklık- koyuluk, denge, birlik gibi prensiplere dikkat edilmelidir (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 2012).

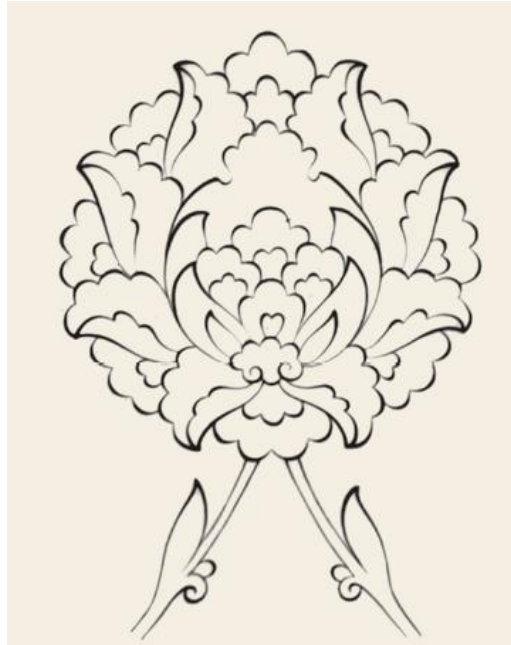
Bir devri en iyi anlatan, o devrin sanat eserleridir. Sanat, içtimai müesseseler gibi bir yaşayış olup, insanın ve dolayısıyla cemiyetin, eşya ve madde üzerindeki saltanatını temin eder. Şuurlu müşterek hayat ve kıymet ölçülerine sahip cemiyetlerde duygu birliğini mümkün kılar. Cemiyette nizam ve duygu birliği sağlayan sanat, kül halinde, bir cemiyetin içinde yaşadığı devrin aynasıdır. Türk sanatının estetik anlayışı,

sanatkarlarının elinde, içinden geldiği cemiyetin dini, ahlaki, kısaca manevi hayatının tercümanı olmak vazifesini yüklenmiş ve fitri bir kabiliyetle estetik anlayışa sahip Türkler, bu ikisini orijinal bir sentezde birleştirerek ve yeni bir ruh verme kabiliyeti ile, ortaya her devirde milli seviyesini muhafaza eden Türk sanatını koymuşlardır (Binark, 1978).

Derman'ın vurguladığı üzere, Türk sanatında kullanılan motifler, uzun bir süreçte ve farklı dönemlerde ortaya çıkan yeni tasarımlarla zenginleşmiştir. Türk tezyinî sanatlarının özünde yer alan bu motifler, sanatçı tarafından doğadan esinlenilerek oluşturulmuştur. Doğadaki asıl çizgiler korunurken ayrıntılar azaltılmış ve kişisel beğeni ile yorumlar eklenerek tasarım tamamlanmıştır. Bu yaklaşım, üsluba çekme ya da üsluplaştırma olarak bilinen yöntemle, doğayı kopyalamaktan ziyade özgün bir ifade biçimi yaratmayı amaçlamıştır.

Kaynakları esas aldığımızda ilk göze çarpan gruplar ise bitkilerden alınan motiflerdir. Hatâyî adı verilen bu grup; yaprak, penç, goncagül, hatâyî ve yarı üsluplaştırılmış çiçekler (gül, lale, karanfil, bahar ağacı, zambak vb.) şeklinde alt bölümlere ayrılır. XVI. yüzyılda İstanbul nakkaşhanesinde görevli Karamemi isimli sernakkaş, bahçe çiçeklerinden ilham alarak yarı üsluplaştırılmış çiçekleri ortaya çıkarmış ve böylece Türk tezyinî sanatına önemli bir katkıda bulunmuştur (Derman, 2015).

Şekil 10. Hatâyî Motifi

Kaynak: Antik Çağ'dan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi, 2015

3.2. Türk Süsleme Sanatlarında Kullanılan Motifler

Kitap süslemelerinde kullanılan ana motifler; bordürler, geçmeler, rûmi'ler ve münhani'ler (stilize kuş kanatları, gaga, boyun ve kuyruklarından oluşan hayvansal motifler), hatayî'ler (stilize bitkisel motifler), bulutlar (menşeyini eski Çin sanatından alan stilize bulut formları) ile geometrik şekillerdir. Bunlara ilâveten, tezhiplerin kenar hatlarından sayfa dışına doğru sivri uçlar şeklinde uzanan renkli veya altınlı “tığ” lar, tezhip motiflerini tamamlayıcı süslemelerdir (Mesara).

3.2.1. Yaprak

Bitki kaynaklı motifleri tanımaya, yaprak ile başlamak yerinde olur. Çünkü bitkiler aleminde biyolojik yapısıyla mühim vazifeler yüklenmiş olan yaprak, şekil bakımından da pek çok farklılıklar gösterir. Bu sebeple tarih boyunca sanatkarlara ilham kaynağı olmuştur (Biol & Derman, 2011).

Şekil 11. Yaprak Motifi Örneği

Kaynak: Minyatür Sanatında Doğa Çizim ve Boyama Teknikleri, 2004

3.2.2. Çiçek Motifleri

Tezhipte kullanılan belli başlı çiçek motifleri içerisinde rumi, hatai, münhani gibi çeşitleri yanında, yarı stilize motifler ve natüralist motifleri(şükufe) saymak mümkündür. Bunlar hakkında aşağıda kısaca bilgi verilecektir (Yılmaz & Şimşek, 2019).

3.2.3. Rûmî

Birol & Derman'a (2011) göre, XIV. yüzyılın başlarında rumi ve münhanî motifleri, hem biçim hem de boyama özellikleri bakımından belirgin bir benzerlik göstermektedir. Söz konusu yüzyılın ikinci yarısından itibaren üretilen yazma eserlerde ise, bu desenlerin giderek daha olgun bir görünüme kavuştuğu dikkati çekmektedir. Ayrıca, rumi ve münhanînin tıpkı hayvan figürü gibi aynı kaynaktan çıktığı kabul edildiğinden, gelişme sürecinin başında iki motifin de neredeyse ayırt edilemeyecek ölçüde benzerlik arz etmesi yadırganacak bir durum olarak görülmemelidir.

3.2.4. Hatâî Grubu

Tezhip sanatının ana motiflerinden biri olan hatayî aynı zamanda içerisinde yaprak penç ve goncagülün de bulunduğu motiflere grup adı vermektedir. Sultan II. Bâyezid dönemi hatayî grubu motifleri çok zengin örnekleri barındırır. Hem İran bölgesinden, hem de Türkmen saraylarından gelen sanatkarların Osmanlı sanatına katkılarını eserlerde aşikâr bir biçimde görmek mümkündür (Cınoğlu, 2021).

3.2.5. Münhani

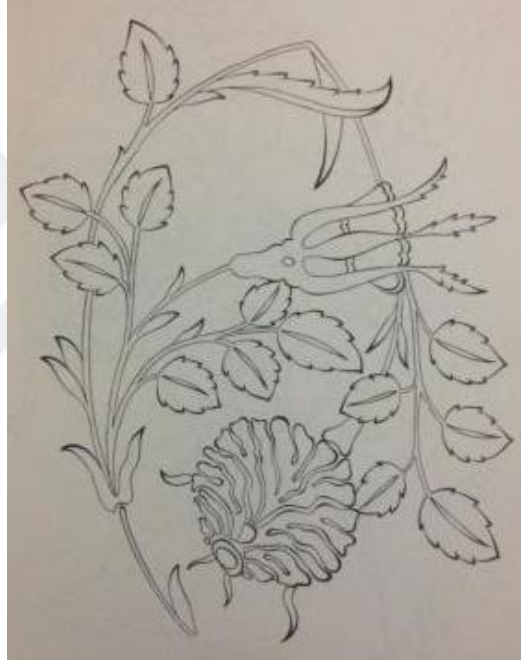
Kelime manası “ eğri “ demek olan münhani XIII. Ve XIV. yüzyıla kadar rumi motifiyle tam bir benzerlik gösterir. Münhani, tezyinata, kenar suyu veya müstakil desen olarak kullanılır. Bunlar simetrik olduğu gibi, aynı şeklin tekrarından meydana gelmiş yürüyen desenlerde olabilir (Birol & Derman, 2011).

3.2.6. Yarı Üsluplaşmış Çiçek Motifleri

Türk sanatında yüzyıllar boyunca önemli bir yeri olan penç, yaprak, goncagül gibi üsluplaştırmanın (stilize etme) hakim olduğu çiçek motifleri XVI. yüzyılın ortalarından itibaren natüralist sayılabilecek çiçek motiflerine dönüşmeye başlamıştır. Kanuni Sultan Süleyman döneminde saray nakkaşhanesinin başında bulunan müzehip Kara Memnin eserlerinde meydana gelen bu çiçeklerde tam üsluplaştırmadan uzaklaştığı görülmüştür. Kara Memi'nin getirmiş olduğu bu akımla saray has bahçelerinde yetiştirilen zambak, lale, karanfil, gül, nergis gibi doğadaki bir çok çiçek izlenimci bir anlayışla yeniden yorumlanarak yarı üsluplaştırılmış çiçek motifleri olarak bezeme sanatlarında yerini almıştır. Yarı üsluplaşmış çiçekler bir çiçeğin gerçek görünümüne yakın olarak stilize edilmesiyle ortaya çıkmaktadır. Bu şekilde stilize

edilen çiçeğin hangi çiçek olduğu gizlenmeden bakıldığı zaman açıkça belli olacak şekildedir. Yarı stilize edilmiş bu çiçekler XV. Yüzyıl sonlarında sade tasarımlar olarak ortaya çıkmaktadır. Yarı stilize olarak görünen lale, karanfil, gül, sümbül gibi çiçeklerin etrafında bahar açmış meyve ağaçları ve serviler süsleme alanlarında ortaya çıkmaktadır. Yarı stilize çiçekler sade bir şekilde işlenmiştir. Tasarımlarda helezoni kıvrımlar görülmez. Çiçekler kendi dalları üzerine yükselerek kendi yapraklarına donanmaktadır. Farklı olan çiçekler ise; birbirlerinin üzerinde olacak şekilde işlenmektedir (Koç, t.y.).

Şekil 12. Sultan Ahmet Camii Çinilerinden, Yarı Üsluplaştırılmış Çiçekler

Kaynak: Çini Motifleri

3.2.7. Natüralist Çiçekler (Şuküfeler)

Natüralist üslûpta çiçekler, kitap, murakka', levha, ferman, tuğra gibi el yazması eser tezhiplerinde, sadece tezhibin bir elemanı olarak değil bağımsız kompozisyonlar hâlinde çoğu kez yazma eserlerin ilk ve son sayfalarında, bazen de bütün bir kitabı veya albümü bezemede kullanılmıştır. Çiçekler çoğunlukla tek dal üzerinde veya bir demet halinde resmedilmiş, devam eden serbest dallar üzerine yerleştirilmiş örnekleri ise daha ender olarak görülmüştür. Desen, renk, işçilik bakımından dönemin sanat anlayışını yansıtan şaheserler olan ruganî kitap kablari,

cildbendler, yazı çekmeceleri ve yazı altlıkları gibi eserlerde de öne çıkmıştır (Duran, 2018).

Şekil 13. 6. Sultan I.Mahmud'a Aid 1737 Tarihli Fermanın Tuğra Bezemesi

Kaynak: Osmanlı Tezhip Sanatında Natüralist Üslupta Çiçekler

3.2.8. Zencerek (Geçme)

Biçimi bakımından geometrik tasarımlara benzetilen zencerekli desenler, çizim usulü ve deseni meydana getiren elemanlar bakımından geometrik desenlerden farklı bir yapıya sahiptir. XII. XIII. ve XIV.yüzyıl erken devir kitaplarında, mimari yapıların taş ve kalemışı bezemelerinde, ahşap oymalarda, çinilerde ve bunlara halı desenlerinde eklenirse genel olarak bütün tezyini sanatlarda zencerek desenlerin, geometrik desenler gibi devrinin sembolü haline geldiği görülür (Birol İ. A., 2010).

3.2.9. Geometrik Motifler

İnci A. Birol'a (2010) göre, geometrik üslupta tasarlanmış desenler, ister pano niteliği taşıyın isterse "ulama" olarak adlandırılan yöntemle genişleme eğilimi gösterebilir, yapılarındaki geometrik düzeni diğer özelliklerinin önüne koyarak ayrı bir grup oluşturmaktadır. Bu durumun temel nedeni, söz konusu desenlerin, geometri kurallarına uygun biçimde iki boyutlu düzlemde çizilmesidir.

3.2.10. Çintamani

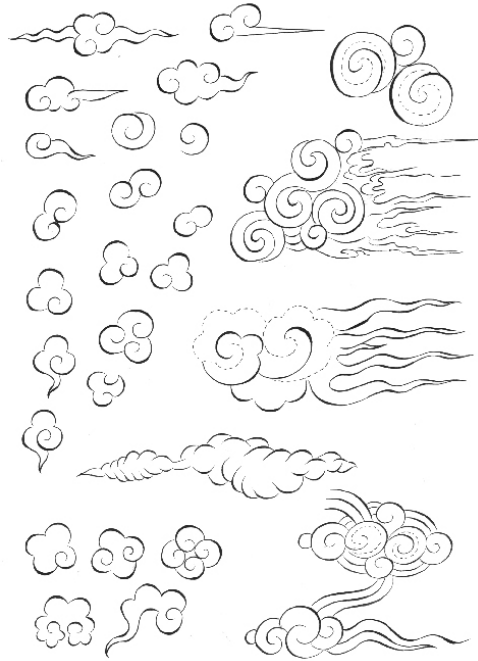
Çiçek Derman'a (2015) göre Çintamâni motifi, sembolik düşüncenin bir ürünü olup, üçgen formunu andıran bir kompozisyon içinde ikisi altta, biri üstte yer alan üç

yuvarlak ve bu yuvarlaklara eşlik eden iki dalgalı çizgiden meydana gelmektedir. Osmanlı sanatkârları bu motifi, güç, kudret ve saltanatın bir sembolü olarak görmüşlerdir. Söz konusu üç yuvarlak, pars postundaki beneklere; iki dalgalı çizgi ise kaplan postundaki desenlere benzetilmiştir. Bu nedenle Çintamâni motifi, özellikle padişah ve şehzade kaftanlarında sıklıkla kullanılmıştır. Nitekim Topkapı Sarayı'nda sergilenen, Çintamâni motifleriyle işlenmiş zengin kaftan örnekleri bu yaygın kullanımın somut göstergeleri arasında yer almaktadır.

3.2.11. Bulut

Birol ve Derman'a (2011) göre, Türk tezyinî sanatlarında önemli bir yer işgal eden bulut motifinin çıkış noktası Çin olarak kabul edilmektedir. Bununla birlikte, eski Çin ve İran sanatlarına bakıldığında, özellikle minyatürlerde ele alınan konuların büyük ölçüde efsanelere dayandığı, dolayısıyla kullanılan motiflerin çoğunlukla hayal ürünü olduğu görülmektedir. Türklerde ise, diğer birçok alanda olduğu gibi, sanatta da gerçekçiliğin ön planda tutulduğu ve ilham kaynağı olarak beğeni ve hayranlık duyulan tabiattan esinlendiği bilinmektedir. Bu nedenle, söz konusu motif Çin'den alınmış ya da doğrudan Türk sanatkârları tarafından çizilmiş olsun, kullanım ve çizim üsluplarına bakıldığında, Türklerde bulut motifinin temel çıkış noktasının doğa olduğu ileri sürülebilir.

Şekil 14. Bulut Motifi Örneği

Kaynak: Minyatür Sanatında Doğa Çizim ve Boyama Teknikleri

4. UYGULAMANIN İCRA EDİLİŞİ

4.1. Uygulama Öncesi Çalışmalar

Konu anlatımından önce, Görsel Sanatlar dersinin içeriğini belirleyen kapsamlı bir plan hazırlanır. Bu plan kapsamında, dersin tüm içeriği ile kullanılacak materyaller de ayrıntılı biçimde belirtilir. Hazırlanan planlarda, derste sorgulanacak sorular, dersin akışı sırasında vurgulanması gereken tüm öğrenme hedefleri ve kullanılacak materyaller tablo biçiminde açıkça sunulur.

Plan içinde işlenecek konu, tema, değinilmesi gereken noktalar ve dersin süresi net hatlarıyla ortaya konur. Ders içeriğinde yararlanılacak tüm materyaller (örneğin dijital ders içerikleri, etkinlik sayfaları, görsel çıktılar vb.) öğrenci hazırlığından bağımsız olarak plan içerisinde yer alır. Ders esnasında gösterilecek videolar, slaytlar ve görseller de bir paket hâlinde önceden hazırlanarak uygulama aşamasına uygun şekilde düzenlenir.

Tüm bu süreç, Görsel Sanatlar derslerinin işlenişini yönlendiren ve öğrenciye aktarılacak bilginin ön hazırlık aşamasını oluşturan temel çerçeveyi ortaya koyar. Ders sürecinde, öğrencilerin konunun içine çekilmesini amaçlayan sorular ve oluşturulmak istenen farkındalıklar planlamaya dâhil edilir. Söz konusu planlama, dersi anlatacak olan öğretmen için rehber niteliği taşır ve dersin bütüncül bir biçimde işlenmesine katkı sağlar.

Planlama süreci belirgin aşamalar hâlinde yapılandırılmış olup, öğrenci etkileşimiyle ilerleyen ders içeriğinin kimi zaman alanla ilgili farklı katkılar ortaya koyduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin merak düzeyleri ve geçmiş deneyimlerinden hareketle derse farklı kazanımlar kazandırdığı da görülmüştür. Oluşturulan planlar, hedeflenen kazanıma yönelik en verimli içeriği sunabilmek amacıyla günlük, haftalık veya aylık periyotlarda tasarlanabilmektedir. Bu sayede, planlama süreci disiplinli bir yöntemle ele alınarak hem içerik hem de uygulama açısından bütüncül bir yaklaşım sağlanmaktadır.

Şekil 15. Örnek Ders Planı

GÖRSEL SANATLAR	Ders Planı	SINIF: 6. SINIF SÜRE: 4 DERS
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI 'ÇİNİ DESENİ TASARIMI'		
	<p>AMAÇ: Seçilen tema ve konu doğrultusunda fikirlerini görsel sanat çalışmasına yansıtır. Görsel sanat çalışmasında farklı geleneksel Türk sanatları alanlarını bir arada kullanır.</p> <p>MALZEMELER: → RESİM DEFTERİ, ÇALIŞMA KÂĞIDI → KURŞUN KALEM, SİLGI → RENKLİ BOYALAR (Keşeli Kalem, Kuru boya) SULLU BOYA → CD KALEM</p> <p>TERİMLER, SÖZCÜKLER: Hayal gücü, yaratıcılık, farklı-özgün düşünme</p> <p>YÖNTEM VE TEKNİKLER: Anlatım, soru-cevap, örnek gösterme, uygulama</p>	
HAZIRLIK: Öğretmen ders öncesinde izletilecek videoları hazır bulundurmalıdır.		
1.AŞAMA: Resim defterindeki Geleneksel Türk Sanatları bilgi sayfası incelenir.		
2.AŞAMA: Geleneksel Türk El Sanatlarının dallarını anlatan ders videosu izlenir.		
3.AŞAMA: Çini yapım aşamasını anlatan video ve örnekleri gösterilir.		
4.AŞAMA: Öğretmen yanında getirdiği çini çizim örneklerini öğrencilerinde kendi yorumlarını katarak uygulama yapması istenir.		
DEĞERLENDİRME: Öğrencinin konu üzerinde tasarım yapma becerisi değerlendirilir. → Geleneksel Türk El Sanatları nelerdir? → Çini nedir? → Tasarım nedir?		

Kaynak: Yazar Arşivi, 2024.

4.2. Uygulamanın Yapılışı

Ders planında yer alan tüm materyaller, ders öncesinde dersi yürütecek öğretmen tarafından kapsamlı bir biçimde kontrol edilmiştir. Ders içeriğinde kullanılacak video ve slaytlar, akıllı tahta veya gösterimin yapılacağı alanlarda önceden test edilerek kullanıma hazır hâle getirilmektedir. Bu doğrultuda, Görsel Sanatlar derslerinin işleneceği ortam öğrenciler açısından hazır bulundurulmaktadır.

Öğrenciler derse girdiklerinde, hazır bulunuşluk düzeyleri ne olursa olsun, ders içeriğine sorgulama yöntemiyle çekilmektedir. Bu aşamada öğrencilerin Türk sanatlarına dair mevcut bilgi ve deneyimlerini ifade etmeleri hedeflenir. Türk Sanatları kavramına ilişkin düşünceleri sınıf içerisinde diyaloglar yoluyla ele alınarak öğrencilerin farkındalıkları ölçülür. Aynı zamanda, Türk sanatlarını nerede duydukları ve bu kavramın kendileri açısından ne ifade ettiği de sorgulanır. Söz konusu sorgulama

ve deneyim paylaşımı akran öğretimini destekleyerek, öğrencilerin birbirlerinin konuya ilişkin farkındalıklarını ve zihinsel çağrışımlarını zenginleştirmektedir.

Bu aşamadan sonra öğretmen, ders planında yer alan bilgileri öğrencilerle doğrudan paylaşarak, dijital içerik ve materyalleri derste inceleme sürecine başlamaktadır. Öğrencilere teorik bilgilerin aktarılması esnasında sunulan materyaller, dersin içeriğini daha ilgi çekici kılmayı amaçlamaktadır. Görselleri inceleme, eser hakkında bireysel yorumlarda bulunma ve ilgili bilgilere sahip olma, uygulama sürecinden önceki kritik adımları oluşturmaktadır. Uygulama aşamasına geçilmeden önce öğrenciler, bireysel yorum ve düşüncelerini paylaşarak konuyla ilgili daha sağlam bir fikir altyapısı edinmektedir.

Ardından, Türk sanatları eserlerinden ilham alan öğrenciler özgün çalışmalarını geliştirmeye başlarlar. Kimi öğrenciler, geleneksel üsluba bağlı kalarak benzerlik yakalama çabası içerisindeyken, bazıları bireysel tercihlerine göre farklı üsluplar geliştirmektedir. Renk ve formlar bazı öğrenciler tarafından orijinal eserle büyük ölçüde benzer tutulurken, diğerleri tamamen özgün seçimler yapabilmektedir. Uygulama esnasında, öğrencilerden hem incelenen eser hem de kendi tasarımları hakkında bilgi paylaşımı yapmaları istenir. Böylece, Türk sanatlarına ilişkin olumlu bir tutum geliştirmek ve öğrencilerdeki ilgi düzeyini artırmak amaçlanır.

Süreç ilerledikçe, öğrenciler hem incelenen örnek eserleri hem de kendi çalışmalarını sınıf ortamında yorumlamaya devam etmektedir. Renk tercihleri ve biçimsel yaklaşımlar öğrencilere göre farklılık gösterir; bu durum, öğrencilerin ilgi alanları ve beğenilerinden kaynaklandığı biçimde gözlemlenmektedir. Uygulama aşaması ise üzerinde çalışılan Türk sanatları tasarımının niteliğine ve öğrencinin bireysel yaklaşımlarına bağlı olarak farklı sürelerde tamamlanabilmektedir. Dolayısıyla, incelenen Türk sanatları eserleri aynı olsa dahi, öğrencilerin ortaya koyduğu ürünler birbirinden farklılaşmakta ve her bir öğrenciye özgü özellikler içermektedir.

4.3. Uygulamanın Çıktıları

Görsel Sanatlar dersinde gerçekleştirilen uygulamalı etkinlikler sırasında, öğrenciler öğretim sürecinde kazanmış oldukları bilgi ve deneyimleri kullanarak bireysel sanat eserlerini oluşturmaktadır. Bu süreçte, aynı kaynak eserden veya

temadan esinlenilmesine rağmen ortaya konan çalışmalarda belirgin bir çeşitlilik gözlemlenmektedir. Her öğrenci, kendi algı dünyası, ilgi alanları ve estetik anlayışı doğrultusunda farklı renkler, kompozisyon düzenlemeleri ve teknik uygulamalar tercih ederek özgün ürünler ortaya çıkarmaktadır. Böylece, sınıf içerisinde birbirinden farklı eserler üretilmekte ve bireysel farklılıklar, sanat yoluyla somut biçimde ifade bulmaktadır.

Şekil 16. Sergi Görseli 1

Kaynak: Yazar Arşivi, 2024.

Bu farklılıkların temelinde, öğrencilerin kişisel beğenileri ve sanat deneyimleri kadar, onların kültürel arka planları ve duygusal yaklaşımları da önemli bir rol oynamaktadır. Örneğin, aynı Türk sanatları örneğine dayanan bir çalışma dahi, bir öğrencinin geleneksel motiflere sadık kalarak benzer desenler ya da renkler tercih etmesiyle, başka bir öğrencinin bireysel yorumlar ve özgün formlar tasarlaması sonucunda tümüyle farklı iki esere dönüşebilmektedir. Ayrıca, uygulama aşaması her öğrencinin çalışma temposuna ve tekniğe hâkimiyetine bağlı olarak değiştiği için, ders süresi içinde eserlerin tamamlanma süreleri de birbirinden farklılık gösterebilmektedir.

Sonuç olarak, incelenen Türk sanatları örneği aynı olsa dahi, öğrencilerin tasarımları tamamen kişisel ve özgün nitelikler taşımaktadır. Bu durum, Görsel Sanatlar dersinin öğrencilerin sanat yoluyla kendilerini ifade etmelerine ve yaratıcılık

potansiyellerini ortaya koymalarına fırsat veren önemli bir alan olduğuna işaret etmektedir. Böylelikle her öğrenci, kendi yetenek ve ilgileri doğrultusunda gelişme kaydederken, aynı zamanda sınıf ortamında üretilen farklı eserler aracılığıyla çok yönlü bir öğrenme deneyimini de paylaşmaktadır.

Görsel Sanatlar dersinde öğrencilerin bireysel eserlerini geliştirme sürecinin sonunda, ortaya çıkan çalışmalar bir sergide sunulmaktadır. Bu sergi, öğrencilerin Türk sanatları eserlerinden esinlenerek geliştirdikleri özgün tasarımların bir araya geldiği, sanatsal çeşitliliği ve bireysel yaratıcılığı sergileyen önemli bir etkinliktir. Sergide yer alan eserler, öğrencilerin renk tercihleri, formlar ve biçimsel yaklaşımlar açısından büyük bir çeşitlilik göstermektedir. Her bir öğrenci, farklı perspektifler ve özgün yorumlarla eserlerini izleyicisi ile paylaşarak, aynı tema üzerinden farklı bakış açıları geliştirmiştir. Öğrenciler, sergiye katılan diğerlerinin eserleriyle karşılaştırıldığında, kullanılan teknikler, renk paletleri ve kompozisyonlardaki özgünlükleri nedeniyle birbirinden belirgin bir şekilde ayrılmaktadır. Bu çeşitlilik, serginin zenginliğini artırırken, aynı zamanda farklı bireysel bakış açıları ve yaratıcı süreçlerin bir araya geldiği bir öğrenme ortamı sunmaktadır. Serginin içeriği, öğrencilerin sanat yoluyla kendilerini ifade etme biçimlerinin farklarını gözler önüne sererken, aynı zamanda sanattaki bireysel özgürlüğün ve yaratıcılığın ne denli önemli olduğunu vurgulamaktadır. Öğrencilerin eserleri, sadece geleneksel Türk sanatları kavramlarına dayalı çalışmaları değil, aynı zamanda kişisel izlenimleri, duygusal dünya ve estetik anlayışlarını da yansıtmaktadır. Sergiye hazırlık sürecinde, her öğrencinin eserinin sergiye uygun şekilde düzenlenmesi, görsel ve estetik açıdan bir bütünlük oluşturulmasını sağlamaktadır. Sergi boyunca, öğrenciler birbirlerinin eserleri üzerinden tartışma ve yorum yapma fırsatı bulmakta, bu da akran öğretimi ve grup etkileşimini teşvik etmektedir. Öğrenciler, eserlerini sunarken, aynı zamanda diğerlerinin gözlemlerinden faydalanarak sanatsal gelişimlerine katkı sağlamaktadırlar. Bu süreç, sadece sanatçı kimliğini güçlendirmekle kalmayıp, aynı zamanda yaratıcı sürecin zenginliğini ortaya koyan bir kolektif öğrenme deneyimi sunmaktadır. Sonuç olarak, bu sergi, öğrencilerin sanatsal ifadelerindeki farklılıkları gözler önüne seren ve her bir öğrencinin yaratıcı potansiyelini sergileyen anlamlı bir etkinlik olmuştur.

Şekil 17. Sergi Görsele 2

Kaynak: Yazar Arşivi, 2024.

5. ANKET VERİLERİNİN ANALİZİ

5.1. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 22 paket programı kullanılmıştır. Verilerin normallik varsayımı, Kolmogorov-Smirnov testi ile analiz edilmiş olup verilerin normal dağılmadığı gözlenmiştir. Gruplar arası karşılaştırmalarda 2 bağımsız örneklem Mann-Whitney testi uygulanmıştır. Mann-Whitney testine kullanılarak iki grubun medyanları karşılaştırılmıştır. Çalışmanın istatistiksel olarak anlamlılık düzeyi “ $p < 0,05$ ” olarak kabul edilmiştir.

Veri kümesindeki eksik değerlerin rastgele olarak oluşma durumu Little’s MCAR testi ile test edilmiştir. Teste kullanılan algoritma beklenti maksimizasyonu (Expectation Maximization) algoritmasıdır. Analiz sonucuna göre veri kümesinde bulunan eksik verilerin tamamen rastgele olduğu görülmüştür. Eksik gözlemler, veri yapısını uygun olacak şekilde medyan değerleri kullanılarak tamamlanmıştır.

Anketin iç tutarlığı ise bir güvenirlik istatistiği olan Cronbach's Alpha katsayısı ile değerlendirilmiştir. Test sonucuna göre öğeler arasındaki içsel korelasyonun (0,877) oldukça iyi içi tutarlılık derecesinde olduğu görülmüştür.

Tablo 1. Varsayım Kontrolü

RA1	Okullarda ki Görsel Sanatlar derslerini verimli buluyorum.
RA2	Görsel Sanatlar dersleri beni bedensel ve zihinsel olarak dinlendiriyor
RA3	Görsel Sanatlar dersleri sırasında eğlendiğimi hissediyorum.
RA4	Görsel Sanatlar derslerine ayrılan 1 ders saati süresinin (35-40 dakika) daha fazla olmasını isterim.
RA5	Görsel Sanatlar derslerinde farklı uygulama yöntem ve teknikleri öğrenir, hayata geçiririm.
RA6	Okul dışında da Görsel Sanatlar ile ilgileniyorum. (Resim kursları, sanat merkezleri, özel dersler vb.)
RB1	Türk Sanatları Tasarımlarına uygun eserler geliştirebilirim.
RB2	Türk Sanatları Tasarımı alanındaki ünlü sanatçıların eserleri hakkında bilgi sahibi olmak isterim.
RB3	Türk Sanatları Tasarımı'nın Görsel Sanatlar derslerinin müfredatına eklenerek, ders içeriğinin çeşitleneceğini düşünüyorum.

RB4	Kendi kültürüm ve diğer kültürlere ait eserlerin benzerlik ve farklılıklarını ayırt edebilirim.
RB5	Türk Sanatları Tasarımını öğrenmekten ve uygulamaktan keyif alırım.

Kaynak: Yazar Tarafından Üretilmiştir, 2024.

Tablo 2. EM(ExpectationMaximization) Ortalama

RA1	RA2	RA3	RA4	RA5	RA6	RB1	RB2	RB3	RB4	RB5
3,47	3,34	3,69	3,39	3,03	2,46	3,10	3,19	3,01	3,68	3,49

Little's MCAR test: Chi-Square = 88,480, DF = 78, p-değeri= 0,196* *(p-değeri<0.05)

Kaynak: Yazar Tarafından Üretilmiştir, 2024.

P değeri 0.05 ten büyük olduğu için H0 hipotezi reddedilemedi. Dolayısıyla veri setindeki eksik veriler tamamen rastgele dağılmıştır. Buda veri setinde bulunan eksik veriye sahip gözlemleri tamamlama işlemi veya gözlemi veriden çıkarabileceğimiz anlamına gelmektedir.

Tablo 3. Güvenirlilik Analizi

Güvenirlilik İstatistiği	
Cronbach's Alpha	N of Items
0,877	11

Cronbach'ın alpha katsayısı, 0 ile 1 arasında bir değer alır.

Bu değer 0.8 ile 0.9 arasında olması, iyi iç tutarlılık değerine sahip olduğunu göstermektedir.

Kaynak: Yazar Tarafından Üretilmiştir, 2024.

Tablo 4. Normallik Testi

	Kolmogorov-Smirnov	
	Test istatistiği	P değeri
Okullarda Görsel Sanat Tutum ortalama puan	0,092	0,033*

Türk Sanat Tasarımı Tutum ortalama puan	0,131	0,000*
---	-------	--------

*(P-değeri<0)

Kaynak: Yazar Tarafından Üretilmiştir, 2024.

Veri kümesinde bulunan ölçeklerden iki adet indeks hesaplanmıştır. Bunlar;

1. Okullarda Görsel Sanat Tutum ortalama puan
2. Türk Sanat Tasarımı Tutum ortalama puan

Her bir gözlem için hesaplanan indeks değerlerinin normal dağılıma uygunluğu test edilmiştir.

H₀: Gözlemlenen veri seti normal dağılıma uymaktadır.

P değeri 0.05 ten küçük olduğu için H₀ hipotezi reddedilmektedir. Dolayısıyla veri seti normal dağılıma uygunluk göstermemektedir.

Dolayısıyla, indekslerin cinsiyete bağlı karşılaştırmaları yapılırken Mann-Whitney test istatistiği kullanmamız gerekmektedir.

5.2. Bulgular

Veri setini oluşturan katılımcıların tamamı özel bir eğitim kurumunda eğitim alan, 10-13 yaş grubunda ve orta öğretimde okuyan 102 öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 5. Yaş grubuna Göre Dağılım

	Frekans	Yüzde
10 - 13 yaş	102	100,0

Kaynak: Yazar Tarafından Üretilmiştir, 2024.

Ankete katılan 102 öğrencinin yaş dağılımı incelendiğinde, katılımcıların %90,2'sinin 10-13 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bu bulgular, genç yaş grubunun ankete olan yüksek ilgisini ve katılımını ortaya koymaktadır. Ankete katılan 102 öğrencinin yaş dağılımı incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunu (%90,2) 10-13 yaş aralığındaki öğrencilerin oluşturduğu dikkat çekmektedir. Bu durum, söz konusu yaş grubunun anket konusuna karşı yüksek ilgi ve katılım

sergilediğini göstermektedir. Ayrıca, anketin içeriğinin 10-13 yaş aralığına uygun, erişilebilir veya ilgi çekici şekilde sunulmuş olması da bu yoğun katılımı etkilemiş olabilir. Sonuç olarak, elde edilen veriler bu yaş grubunun görüşlerini ve deneyimlerini daha detaylı incelemek için önemli bir fırsat sunmakta, anketin genel sonuçlarını büyük ölçüde bu yaş kitlesinin tercih ve düşünceleriyle şekillendirmektedir. Anket çalışmasına katılan 102 kişi arasında, öğrencilerden 2'sinin yanıltıcı bilgi verdiği tespit edilmiştir.

Tablo 6. Cinsiyete Göre Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Erkek	48	47,1	48,5
Kadın	51	50,0	51,5
Ara toplam	99	97,1	100,0
Cevap yok	3	2,9	
	102	100,0	

Kaynak: Yazar Tarafından Üretilmiştir, 2024.

Tablo 7. Cinsiyete Göre Okullarda Görsel Sanat Dersleri ile İlgili Tutum Ortalaması

Cinsiyet	Okullardaki Görsel Sanatlar derslerini verimli buluyorum	Görsel Sanatlar dersleri beni bedensel ve zihinsel olarak dinlendiriyor	Görsel Sanatlar dersleri sırasında eğlendiğimi hissediyorum	Görsel Sanatlar derslerine ayrılan 1 ders saati süresinin (35-40 dakika) daha fazla olmasını isterim	Görsel Sanatlar derslerinde farklı uygulama yöntem ve teknikleri öğrenir, hayata geçiririm	Okul dışında da Görsel Sanatlar ile ilgileniyorum. (Resim kursları, sanat merkezleri, özel dersler vb.)
Erkek	3,27	2,98	3,40	3,08	2,88	2,29
Kadın	3,65	3,65	3,84	3,55	3,18	2,75

Ortalamalar 5 puan üzerinden hesaplanmıştır.

Kaynak: Yazar Tarafından Üretilmiştir, 2024.

Cinsiyet dağılımı üzerine yapılan ankette, 100 katılımcıdan %51,5'inin kadın, %48,5'inin ise erkek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, cinsiyetlerin katılımcı profili üzerindeki etkisini ve erkek katılımcıların ankette azınlık durumunda olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, ankete katılan bireylerin cinsiyet açısından dengeli bir dağılıma sahip olduğunu, ancak kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre hafif bir çoğunluk oluşturduğunu göstermektedir. Erkek katılımcıların, kadın katılımcılara göre azınlık durumunda olmaları, ankete katılım oranlarında cinsiyete dayalı bir ilgi farkının var olduğunu düşündürülebilir. Bu durum, katılım açısından görece dengeli bir tablo çizse de, kadın katılımcıların az bir farkla çoğunlukta olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, bu dağılım hem kadın hem de erkek katılımcıların görüşlerine dair görece dengeli bir örneklem sunmakla birlikte, katılım oranları arasındaki küçük fark üzerinde ileride daha ayrıntılı araştırmalar yapılabilir.

Tablo 8. Eğitim Düzeyine Göre Dağılım

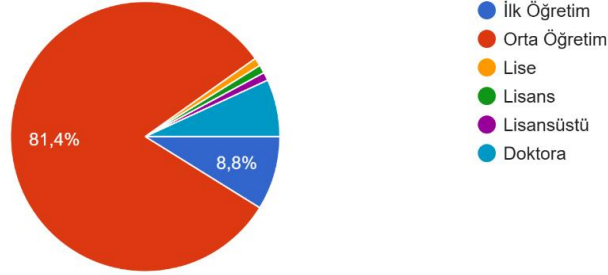
	Frekans	Yüzde
Orta Öğretim	102	100,0

Kaynak: Yazar Tarafından Üretilmiştir, 2024.

Ankete katılan bireylerin eğitim durumu incelendiğinde, katılımcıların tamamının (%100) ortaokul düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu durum, anket sonuçlarının tamamen ortaokul öğrencilerinin bakış açısını yansıttığını ve diğer eğitim kademelerini temsil etmediğini göstermektedir. Bu nedenle, elde edilen verilerin yorumlanmasında ve genellenmesinde dikkatli olunması gerekir. Sadece ortaokul seviyesindeki katılımcılardan oluşan bu örneklem, ilgili yaş grubuna dair yoğun ve ayrıntılı bilgi sağlaması açısından avantaj sunmaktadır. Ayrıca, anketin uygulama yöntemi veya içeriğinin özellikle bu yaş grubuna hitap ediyor olması, başka eğitim düzeylerinden katılımın düşük (veya hiç) olmamasının nedeni olarak değerlendirilmelidir.

Şekil 18. Eğitim Durumu

3. Eğitim Durumu
102 yanıt

Kaynak: Yazar Arşivi, 2024.

Tablo 9. Okullarda Görsel Sanat Dersleri İle İlgili Tutum

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum		Ortalama
Okullardaki Görsel Sanatlar derslerini verimli buluyorum.	11,8	7,8	23,5	37,3	19,6	100,0	3,45
Görsel Sanatlar dersleri beni bedensel ve zihinsel olarak dinlendiriyor	13,7	13,7	19,6	33,3	19,6	100,0	3,31
Görsel Sanatlar dersleri sırasında eğlendiğimi hissediyorum.	11,8	5,9	17,6	38,2	26,5	100,0	3,62
Görsel Sanatlar derslerine ayrılan 1 ders saatinin (35-40 dakika) daha fazla olmasını isterim.	21,6	9,8	15,7	23,5	29,4	100,0	3,29
Görsel Sanatlar derslerinde farklı uygulama yöntem ve teknikleri öğrenir, hayata geçiririm.	16,7	16,7	27,5	28,4	10,8	100,0	3,00
Okul dışında da Görsel Sanatlar ile ilgileniyorum. (Resim kursları, sanat merkezleri, özel dersler vb.)	38,2	20,6	9,8	16,7	14,7	100,0	2,49

Ortalamalar 5 puan üzerinden hesaplanmıştır.

Kaynak: Yazar Tarafından Üretilmiştir, 2024.

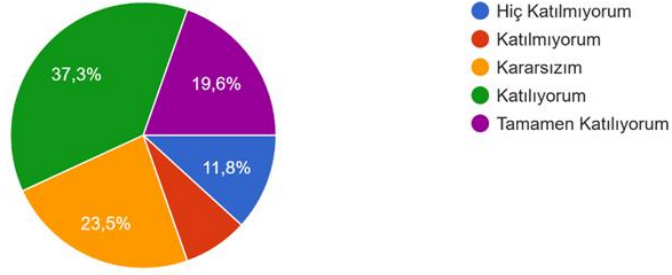
Görsel Sanatlar derslerinin verimliliği üzerine yapılan ankette, katılımcıların %19,6'sı "tamamen katılıyorum", %11,8'i "hiç katılmıyorum", %23,5'i "kararsızım" ve %37,3'ü ise "katılıyorum" şeklinde yanıt vermiştir. Bu sonuçlar, öğrencilerin dersin verimliliği konusunda genel olarak olumlu bir eğilim gösterdiğini, ancak önemli bir kısmının da kararsız kaldığını ortaya koymaktadır. Görsel Sanatlar derslerinin verimliliğine ilişkin ankete verilen yanıtlara göre, katılımcıların %19,6'sı "tamamen katılıyorum", %37,3'ü ise "katılıyorum" seçeneğini işaretlemiştir. Bu iki grubun toplamı, öğrencilerin yaklaşık %57'sinin dersin verimliliği konusunda olumlu bir kanaate sahip olduğunu göstermektedir. Buna karşılık, %11,8'lik bir kesim "hiç katılmıyorum" seçeneğiyle dersin verimliliğinden memnun olmadığını belirtmiştir. Öte yandan, %23,5'lik bir oran ise "kararsızım" seçeneğiyle, henüz net bir görüşe sahip olmadığını ifade etmiştir.

Bu dağılım, dersin genel olarak olumlu algılandığını ortaya koymakla birlikte, önemli sayılabilecek bir grubun (%23,5) kararsız kalmasının dikkate değer olduğunu göstermektedir. Kararsız kalan öğrenciler, dersin işleyişi veya içeriğinden tam anlamıyla tatmin olmamış ya da dersin verimliliğini değerlendirirken ek faktörlerin etkisinde kalmış olabilirler. Ayrıca, %11,8'lik "hiç katılmıyorum" oranı, belirli bir kesimin dersle ilgili beklentilerinin karşılanmadığını veya dersin yeterli düzeyde ilgi çekici ya da faydalı bulunmadığını düşündürebilir.

Dolayısıyla bu sonuçlar, Görsel Sanatlar dersinde öğretim yöntemleri, içerik düzenlemeleri ve öğrenci katılımının artırılması gibi konulara odaklanmanın yanı sıra, kararsız kalan öğrencilerin neden net bir görüşe sahip olamadıklarını araştırmayı ve memnuniyetsizlik belirten öğrencilerle ilgili iyileştirmeler yapmayı gerekli kılmaktadır. Böylelikle dersin verimliliği hakkındaki olumlu eğilimi daha da güçlendirmek, olumsuz ve kararsız görüşleri de daha olumluya çevirmek mümkün olabilir.

Şekil 19. Okullardaki Görsel Sanatlar Derslerini Verimli Buluyorum

102 yanıt

Kaynak: Yazar Arşivi, 2024.

Tablo 10. Türk Sanatları Tasarımı Kavramını İlk Duyduğu Yaşa Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
6 – 9 yaş arası	60	58,8
10 – 13 yaş arası	23	22,5
Hiç duymadım	19	18,6
	102	100,0

Kaynak: Yazar Tarafından Üretilmiştir, 2024.

Türk Sanatları tasarımı kavramını ilk duyduğu yaş aralığı incelendiğinde, katılımcıların %58,8'inin bu kavramı 6-9 yaş aralığında duyduğu, %22,5'inin 10-13 yaşında duyduğu ve %13,7'sinin ise "hiç duymadım" seçeneğini tercih ettiği gözlemlenmiştir. Türk Sanatları tasarımı kavramını ilk kez duyulan yaş aralığına ilişkin verilere bakıldığında, katılımcıların %58,8'inin bu kavramla 6-9 yaş aralığında tanıştığı, %22,5'inin ise 10-13 yaşlarında duyduğu, buna karşılık %13,7'lik bir kesimin "hiç duymadım" seçeneğini işaretlediği görülmektedir.

Bu dağılım, büyük çoğunluğun kavramla ilkökul döneminde ya da daha erken yaşlarda karşılaştığına işaret etmektedir. Erken dönemde farkındalık kazanmış olan bu grubun, Türk sanatlarına ait tasarım unsurlarını ilerleyen dönemlerde daha yakından takip etme ve geliştirme olasılığı yüksek olabilir. Öte yandan, 10-13 yaş aralığında duyanların oranı da görece önemli bir kesimi yansıtarak, ortaokul döneminde de bu kavramla tanışıldığına dikkat çekmektedir.

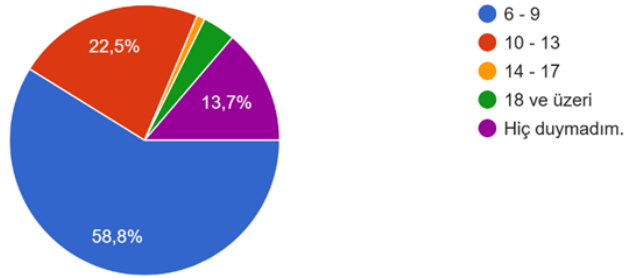
Buna karşın, katılımcıların %13,7'sinin henüz “Türk Sanatları tasarımı” kavramından haberdar olmaması, bu konuda bilgilendirme ve yönlendirme eksikliği olduğunu düşündürebilir. Okul ortamındaki sanat eğitimi, aile çevresi veya sosyal çevresi gibi etkenler, kavramın ne zaman ve hangi kanaldan duyulduğunu etkileyebilmektedir.

Dolayısıyla, veriler hem erken yaşlarda kavramı tanıyan geniş bir kitlenin varlığına işaret etmekte hem de henüz bu kavramla hiç karşılaşmamış öğrencilerin bulunması nedeniyle bilgilendirme ve erişim çalışmalarına ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır.

Şekil 20. Türk Sanatları Tasarımı Kavramını İlk ..... Yaşında Duydum.

11. Türk Sanatları Tasarımı kavramını ilk ..... yaşında duydum. (Aşağıdaki seçeneklerden sizin için en uygun olanı işaretleyiniz.)

102 yanıt

Kaynak: Yazar Arşivi, 2024.

Tablo 11. Türk Sanat Tasarımları İle İlgili Tutum

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum		Ortalama
Türk Sanatları Tasarımlarına uygun eserler geliştirebilirim.	13,7	17,6	39,2	13,7	15,7	100,0	3,00
Türk Sanatları Tasarımı alanındaki ünlü sanatçıların eserleri hakkında bilgi sahibi olmak isterim.	14,7	12,7	31,4	28,4	12,7	100,0	3,12
Türk Sanatları Tasarımının Görsel Sanatlar derslerinin müfredatına eklenerek, ders içeriğinin	19,6	12,7	28,4	23,5	15,7	100,0	3,03

çeşitleneceğini düşünüyorum.							
Kendi kültürüm ve diğer kültürlerle eserlerin benzerlik ve farklılıklarını ayırt edebilirim.	6,9	7,8	19,6	42,2	23,5	100,0	3,68
Türk Sanatları Tasarımını öğrenmekten ve uygulamaktan keyif alırım.	11,8	10,8	25,5	27,5	24,5	100,0	3,42

Tablonun değerlendirilmesi

Kaynak: Yazar Tarafından Üretilmiştir, 2024.

Tablo 12. Cinsiyete Göre Okullarda Görsel Sanat Dersleri ile İlgili Tutum Ortalaması

Cinsiyet	Okullardaki Görsel Sanatlar derslerini verimli buluyorum	Görsel Sanatlar dersleri beni bedensel ve zihinsel olarak dinlendiriyor	Görsel Sanatlar dersleri sırasında eğlendiğimi hissediyorum	Görsel Sanatlar derslerine ayrılan 1 ders saati süresinin (35-40 dakika) daha fazla olmasını isterim	Görsel Sanatlar derslerinde farklı uygulama yöntem ve teknikleri öğrenir, hayata geçiririm	Okul dışında da Görsel Sanatlar ile ilgileniyorum. (Resim kursları, sanat merkezleri, özel dersler vb.)
Erkek	3,27	2,98	3,40	3,08	2,88	2,29
Kadın	3,65	3,65	3,84	3,55	3,18	2,75

Ortalamalar 5 puan üzerinden hesaplanmıştır.

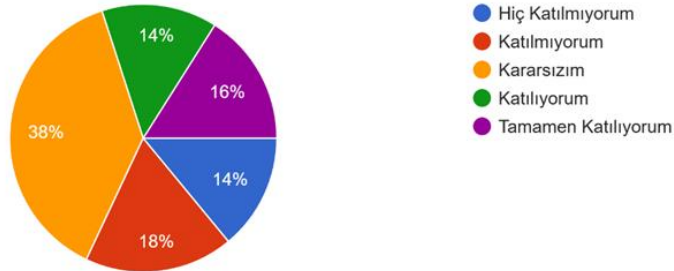
Kaynak: Yazar Tarafından Üretilmiştir, 2024.

Türk Sanatları tasarımlarına uygun eserler geliştirebileceğine dair yapılan ankette, katılımcıların %14'ü "hiç katılmıyorum", %18'i "katılmıyorum", %38'i "kararsızım", %14'ü "katılıyorum" ve %16'sı "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu sonuçlar, öğrencilerin çoğunluğunun bu konuda belirsizlik yaşadığını ve Türk Sanatları tasarımına uygun eserler geliştirme yetenekleri hakkında farklı görüşlere sahip olduklarını göstermektedir. Türk Sanatları tasarımlarına uygun eserler geliştirebileceğine dair yapılan ankette, katılımcıların %14'ünün "hiç katılmıyorum", %18'inin "katılmıyorum", %38'inin "kararsızım", %14'ünün "katılıyorum" ve %16'sının "tamamen katılıyorum" yanıtlarını vermesi, öğrencilerin bu konudaki tutum ve özgüven düzeylerinin oldukça farklılaştığını göstermektedir. Veriler incelendiğinde, toplam %32'lik olumsuz görüş oranı ("hiç katılmıyorum" ve

“katılmıyorum”) öğrencilerin yaklaşık üçte birinin Türk Sanatları tasarımlarına uygun eser geliştirme becerisi konusunda kendini yeterli veya istekli hissetmediğini düşündürebilir. Buna karşılık %30’luk olumlu görüş oranı (“katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum”), benzer büyüklükte bir grubun bu alana ilgi duyduğunu ya da kendini yetkin gördüğünü ortaya koymaktadır. Ayrıca, %38 gibi yüksek bir oranda “kararsız” görüş bildirilmesi, öğrencilerin büyük bir kısmının henüz bu konuda net bir fikir geliştiremediğini ya da gerekli donanıma sahip olmadığını yansıtmaktadır. Bu dağılım, öğrencilerin konuya dair farklı seviyelerde farkındalık, ilgi ve özgüvene sahip olduğunu gösterirken, eğitim programlarının içerik ve uygulamalarının, özellikle kararsız ya da olumsuz görüş belirten öğrencileri desteklemeye ve onları daha fazla teşvik etmeye yönelik iyileştirmelere ihtiyaç duyduğuna işaret etmektedir.

Şekil 21. Türk Sanatları Tasarımlarına Uygun Eserler Geliştirebilirim

12. Türk Sanatları Tasarımlarına uygun eserler geliştirebilirim.
100 yanıt

Kaynak: Yazar Arşivi, 2024.

Tablo 13. Cinsiyete Göre Türk Sanat Tasarımları İle İlgili Tutum Ortalaması

Cinsiyet	Türk Sanatları Tasarımlarına uygun eserler geliştirebilirim.	Türk Sanatları Tasarımı alanındaki ünlü sanatçıların eserleri hakkında bilgi sahibi olmak isterim.	Türk Sanatları Tasarımının Görsel Sanatlar derslerinin müfredatına eklenerek, ders içeriğinin çeşitleneceğini düşünüyorum.	Kendi kültürüm ve diğer kültürler ait eserlerin benzerlik ve farklılıklarını ayırt edebilirim.	Türk Sanatları Tasarımını öğrenmekten ve uygulamaktan keyif alırım.
Erkek	2,88	2,98	2,73	3,50	3,27
Kadın	3,20	3,33	3,39	3,86	3,63

Ortalamalar 5 puan üzerinden hesaplanmıştır.

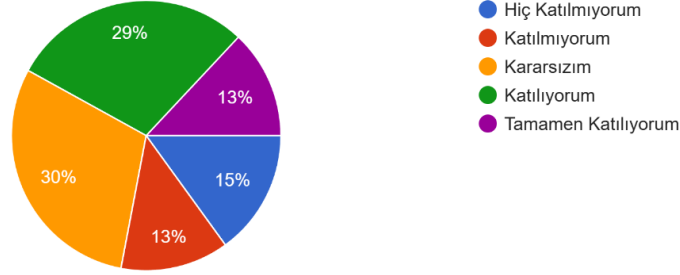
Kaynak: Yazar Tarafından Üretilmiştir, 2024.

Türk sanatları tasarımı alanındaki ünlü sanatçıların eserleri hakkında bilgi sahibi olmak istediğine dair yapılan ankette, katılımcıların %15'i "hiç katılmıyorum", %13'ü "katılmıyorum", %30'u "kararsızım", %29'u "katılıyorum" ve %13'ü "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğrencilerin önemli bir kısmının bu alandaki sanatçılar ve eserleri hakkında bilgi edinme isteği taşıdığını göstermektedir.

Türk sanatları tasarımı alanındaki ünlü sanatçıların eserleri hakkında bilgi sahibi olmak isteyip istemediklerine dair yapılan ankette, katılımcıların %15'i "hiç katılmıyorum", %13'ü "katılmıyorum", %30'u "kararsızım", %29'u "katılıyorum" ve %13'ü "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu sonuçlar, öğrencilerin konuyla ilgili tutumlarında belirgin bir çeşitlilik olduğunu göstermektedir. Toplam %28'lik bir kesim ("hiç katılmıyorum" ve "katılmıyorum") olumsuz yanıt vererek bu alana ilgi duymadığını veya bilgi edinme ihtiyacı hissetmediğini belirtirken, %42'lik bir oran ("katılıyorum" ve "tamamen katılıyorum") konuya olumlu yaklaşım sanatçıların eserleri hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak istediğini ifade etmektedir. Öte yandan, %30'luk "kararsızım" oranı, öğrencilerin önemli bir bölümünün henüz bu alanda net bir eğilime sahip olmadığını ya da konuyla ilgili yeterince bilgi sahibi olmadığı için karar veremediğini düşündürebilir. Bu dağılım genel olarak, öğrencilerin önemli bir kısmında Türk sanatları tasarımı alanındaki ünlü sanatçılar ve onların eserleriyle ilgili merak ve öğrenme isteği bulunduğunu; ancak bir bölümünün hâlâ kararsız veya ilgisiz olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, özellikle kararsız veya olumsuz yanıt veren öğrencilerin desteklenmesi ve teşvik edilmesi için ek düzenlemelere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Şekil 22. Türk Sanatları Tasarımı Alanındaki Ünlü Sanatçıların Eserleri Hakkında Bilgi Sahibi Olmak İsterim.

13. Türk Sanatları Tasarımı alanında ki ünlü sanatçıların eserleri hakkında bilgi sahibi olmak isterim.
100 yanıt

Kaynak: Yazar Arşivi, 2024.

Tablo 14. İndekslerin Ortalama Puanları

	N	Ortalama	Minimum	Maximum
Okullarda görsel sanat dersleri ile ilgili tutum ortalama puan	99	3,2155	1,00	5,00
Türk sanat tasarımları ile ilgili tutum ortalama puan	99	3,2828	1,00	5,00

Ortalamalar 5 puan üzerinden hesaplanmıştır.

Kaynak: Yazar Tarafından Üretilmiştir, 2024.

Tablo 15. Mann-Whitney Testi

		N	Ortalama Rank	Rank Toplamı
Okullarda görsel sanat dersleri ile ilgili tutum	Erkek	48	43,27	2077,00
	Kadın	51	56,33	2873,00
		99		
Türk sanat tasarımları ile ilgili tutum	Erkek	48	43,73	2099,00
	Kadın	51	55,90	2851,00
		99		

Kaynak: Yazar Tarafından Üretilmiştir, 2024.

Tablo 16. Mann-Whitney Test Sonuçları

	Okullarda görsel sanat dersleri ile ilgili tutum	Türk sanat tasarımları ile ilgili tutum
Mann-Whitney U test istatistiği	901,000	923,000
P-değeri	0,024*	0,034*

*(P-değeri<0)

Kaynak: Yazar Tarafından Üretilmiştir, 2024.

H0: İki bağımsız örneklem grubu arasında medyan değerleri açısından bir fark yoktur.

Buna göre, p değeri 0.05'ten küçük olduğu için H0 hipotezi reddedilir.

Sonuç olarak;

1. Okullarda görsel sanat dersleri ile ilgili tutum cinsiyete göre farklılık göstermektedir.
2. Türk sanat tasarımları ile ilgili tutum cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

6. BİLİRKİŞİ GÖRÜŞMELERİ

6.1. Bilirkişi Görüşme Raporu

Görüşme yeri ve Süresi: Görüşme, görüşmecinin isteği üzerine telefon üzerinden bir diğer görüşme ise yüz yüze sağlanmış olup, görüşmecilerin onayları ile kayıt altına alınmıştır.

Görüşmecinin Özellikleri: Görüşme 2 kişi ile gerçekleşmiştir. Görüşülen kişilerin araştırma konumuza dair bilgisi ve deneyimleri araştırma kapsamındaki sorularımıza dair, daha kolay yol almamızı ve derinlikli bilgiler edinmemizi kolaylaştırmıştır. Görüşmecilerden, biri kamu kurumuna ait bir eğitim kurumunda “Görsel Sanatlar Öğretmeni” olarak görev almakta bir diğeri ise kamu kurumuna ait bir Üniversitede “Öğretim Görevlisi” olarak görev almaktadır.

Soru Sayısı ve Soruların Özellikleri: Görüşme soruları 10 adet, açık uçlu ve sondalı olarak hazırlanmıştır.

Görüşme Sürecinde Yaşananlar: Görüşme süreçlerinin başlangıcı itibari ile görüşmeciler geçmişteki ve günümüzdeki süreçlerini tecrübeleri sonucunda cevaplamış bulunmaktadır. Görüşme sorularını deneyimlerinden elde ettikleri veriler ile cevaplayan görüşmeciler örneklerde bulunarak yaşanan süreçleri somutlaştırmaya çalışmış bulunmaktadır.

Görüşmeciler, yaşadıkları tecrübelerden yola çıkarak pozitif olarak algıladıkları deneyimleri ve geliştirilmesi gereken yerler üzerinde durarak paylaşımlarda bulundular. Öğrenciler üzerindeki gözlemleri paylaşarak çalışma üzerinde olumlu katkılar sağlanmıştır.

Görüşmelerde, ortak olarak “Görsel Sanatlar Dersi” adı altında verilen ders saatlerinin az oluşu, ders etkinlikleri içerisinde Türk Sanatları Tasarımlarının bilinirliğinin Batı Resim sanatına oranla daha az olduğuna ve kronolojik olarak Türk Sanatları Tasarımlarının verilmesinin gerekliliği gibi konularda benzerlikler görülmüştür.

Görüşmeler, sohbet havasında geçmiş olup deneyim ve tecrübe aktarımı sağlanmıştır. Gözlemlere dayalı süreçteki verim ve süreçlerini etkileyen faktörlere sıkça değinilmiştir. Süreçte tecrübe ettikleri ve deneyim sahibi oldukları konulardan söz edildiği için kendilerini rahat ifade ettikleri, yaşadıkları durumu paylaşma noktasında herhangi bir kaygı gözlemlenmemektedir.

6.2. Bilirkişi Görüşmelerinin Değerlendirilmesi

Bu çalışmada yapılan görüşmeler, araştırma amacının kapsamlı bir şekilde ortaya konulmasına kuşkusuz imkân vermeyecektir. Ancak, görüşmeciler ile görüşülen konulardaki değinilen konularda benzerlikler ve ortak kaygılar nitel bir veri oluşturmaktadır.

Görüşmeciler ile sağlanan görüşmelerdeki benzerlikler “Görsel Sanatlar Dersi” kapsamında işlenen derslerin olumsuz süreçlerini yansıtmaktadır. Bu algıdan hareket ile görsel sanatlar dersi kapsamında içerik ve kültürel değerlerimizden beslenerek oluşturulan süreçler öğretmen ve öğrenci açısından verimli bir yer teşkil etmektedir. Ancak bunların yanında uyarlanan belirgin bir ders planının oluşu geniş bir zaman dilimini kapsamak ile birlikte kazanımlar içerisinde seviyelere ayrılması gerekliliği gözlemlenmiştir.

Görüşmecilerden alınan bilgiler doğrultusunda fiziki yapının ve materyal ve malzeme gerekliliği sürekli olarak vurgulanmaktadır. Verimli ders kapsamında ders saatlerinin yapılandırılma ihtiyacı duyulduğu belirtilmiştir.

Araştırmada son olarak, eser incelemelerinin, eseri oluşturan ve süreçteki kronolojinin ders içeriği bakımından önemli olduğu görülmektedir. Ders içeri bakımından ders işleniş ve eğitimi açısından derslerdeki etkinliklerin öğrenci dikkatini çekmesi, merak uyandırması ve ilgisi konusunda sıkça bahsedilmektedir.

7. SONUÇ

Bu çalışmada, öğrencilerin Türk sanatları ile olan hazır bulunuşluk düzeyleri dikkate alınmaksızın, bazı öğrencilerin yalnızca duydukları bilgilerle ürün geliştirmeye çalıştıkları gözlemlenmiştir. Görsel sanatlar dersi, öğrencilerin bu hazır bulunuşluklarını ve gelişim süreçlerini destekleyici bir uygulama alanı olarak önemli bir rol oynamaktadır. Araştırma kapsamında, öğrenciler üzerinde gerçekleştirilen değerlendirmelerde, dersin içeriği, ilgi alanları ve tutumları ile ilgili veriler tablo halinde sunulmuştur. Görsel sanatlar derslikleri, öğrencilere eğlenerek öğrenme fırsatları sunmakta ve bu öğrenme ortamında bireysel ürün geliştirme, yaratıcı fikir ortaya koyma ve alan hakkında derinlemesine bilgi edinme konularında keyif alma imkanları sağlamaktadır.

Öğrencilerin Türk sanatı gibi geniş ve soyut kavramlarla karşılaştıklarında, bilmedikleri bir alana yönelik öğrenme süreçlerine kaygı ve çekimserlikle yaklaşımları dikkat çekmiştir. Bununla birlikte, bilgi süreçleri ve ürün geliştirme aşamalarında daha olumlu tutumlar sergiledikleri gözlemlenmiştir. Ürün geliştirme süreçlerinde, bireyselliklerini, duygularını, düşüncelerini ve deneyimlerini yansıtarak Türk sanatlarına yönelik daha olumlu bir tutum geliştirdikleri gözlemlenmiştir.

Öğrencilerden, boş bir sayfa üzerinde Türk sanatlarına uygun görseller örneklendirerek özgün çalışmalar geliştirmeleri istenmiştir. Bu bağlamda, örnekler üzerinde motif, kompozisyon, renk ve form gibi tasarım özellikleri üzerinde derinlemesine tartışmalar yapılmış, eser incelemeleri ve yorumlamalar sınıf ortamında gerçekleştirilmiştir. Bireysel yorum yaparak özgün eser geliştiren öğrenciler, örnekleri çalışma sayfalarına uygularken, bazıları özgün fikir ve renk seçimleri ile tasarımlarını hayata geçirmiştir. Geliştirilen eserler üzerinde öğrencilerin deneyimlerinin değerlendirilmesi talep edilmiş ve öğrenciler, eserleri hakkında bireysel farklılıklarını ifade ederek kompozisyon üzerindeki seçimleri hakkında derinlemesine fikirler sunmuşlardır.

Geçmiş sanat eserlerinin renk, form ve tema üzerine yapılan analizleri, öğrencilerin farklı bakış açıları geliştirmesine ve yeni düşünce tarzları oluşturmalarına

yardımcı olmaktadır. Geleneksel sanat eserlerini günümüzün unsurlarıyla bir araya getirerek estetik bir sentez oluşturmak, öğrencilerin sanatsal gelişimine büyük katkı sağlamaktadır. Bu süreç, öğrencilerin sadece sanat anlayışlarını derinleştirmekle kalmayıp aynı zamanda kendi kültür ve değerlerini sanat aracılığıyla ifade etmelerine olanak tanır.

Görsel sanatlar derslerinin bu önemli kazanımları desteklemesi ve öğrencilere sanatın gücünü keşfetme fırsatı vermesi, bu derslerin eğitim sistemindeki önemini artırmaktadır. Öğrencilerin sanat anlayışını derinleştirerek kendi özgün bakış açılarını geliştirmeleri, kişisel ve entelektüel gelişimlerine önemli bir katkı sağlamaktadır. Bu nedenle, görsel sanatlar dersleri geleneksel eğitim anlayışı içinde temel sanat eğitimi olarak değerlendirilmekte ve öğrencilerin sanatın evrensel dilini kullanarak dünyayı daha derinlemesine anlamalarına olanak sağlamaktadır.

Türk sanatlarının çocuklara öğretilmesi, genç bireylerin kültürel kimliklerini geliştirmeleri açısından son derece önemlidir. Bu bağlamda, Türk sanatları eğitimi, öğrencilere tarihsel ve kültürel bağlamda zengin bir perspektif sunmakta; estetik anlayışlarını ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmektedir. Öğrenciler, Türk sanatlarının geleneksel motiflerini ve tekniklerini öğrenerek, yaratıcı düşünme yetilerini beslemekte ve bireysel ifade biçimlerini geliştirmektedirler. Ayrıca, bu süreç, öğrencilerin kültürel mirasa sahip çıkma bilinci kazanmalarına ve toplumlarına olan aidiyet duygularını güçlendirmelerine katkıda bulunmaktadır. Sonuç olarak, yeni bir sanat öğrenmek, bu alandaki farkındalıklarını ve çeşitliliği konusunda önemli bir gelişim sağlamış, öğrencilerin bireysel ve toplumsal kimliklerini pekiştirmelerine olanak sağlamaktadır.

Türk sanatına yönelik etkinlikler düzenlemek ve bu sanatın geliştiği dönemdeki bireylerin yaşamlarını incelemek, tarihsel bir kronolojiyi anlamamıza önemli katkılarda bulunmaktadır. Bu bağlamda, çocukların sanat tarihindeki evreleri kavramaları açısından bu süreçlerin öğretici bir katkı sağlamaktadır. Ayrıca, kendi kültürel geçmişimizi ve sanatın öncülerinin eğitim ve yaşam koşullarını araştırmak, bu figürler hakkında bilgi sahibi olmak, bireyleri tarihimizle daha derin bir bağ kurmaya yönlendirmektedir.

Sonuç olarak, öğrencilerin klasik yaklaşımların ötesine geçerek özgün tasarımlar ortaya koymaları sürecinde, özellikle renk seçimlerine ilişkin tercihlerin

büyük ölçüde öğrencilerin ilgi alanları ve kişisel beğenileri doğrultusunda şekillendiği gözlemlenmiştir. Bu durum, tasarımların öğrenci merkezli bir yaklaşımla geliştirilmesine imkân tanıyarak onların bireysel deneyim ve gözlemlerine dayalı eserler üretmelerini sağlamaktadır.

Gözlem ve deneyim temelli bu tasarım sürecinde, öğrencilerin kimi zaman var olan tasarımları veya doğadaki/çevresindeki unsurları taklit etme (benzetme) çabası içinde oldukları, kimi zaman ise tamamen kendi beğeni ve hayal güçlerinden beslenerek özgün çalışmalar meydana getirdikleri görülmektedir. Özellikle benzetme kaygısıyla üretilen eserler, öğrencilerin hem gözlem becerilerini geliştirmekte hem de klasik üsluptan esinlenerek geçmiş sanatsal birikimle bağ kurmalarına olanak sunmaktadır. Öte yandan, gözlem yoluyla elde ettikleri verileri kendi yorumlarıyla harmanlayarak hayal gücüne dayalı yeni tasarımlar oluşturan öğrencilerin, bu süreçte yaratıcılık potansiyellerinin daha fazla ortaya çıktığı ve beslenip geliştiği gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin özgün tasarım yaklaşımlarında kullandıkları renk tercihleri ve tasarım stratejileri, hem klasik üslubun mirasını sürdürme hem de çağdaş beğenileri yansıtmaya potansiyellerini birlikte barındırmaktadır. Bu durum, geleceğin sanat ve tasarım anlayışını zenginleştirecek eserlerin oluşumuna katkı sağlayarak, öğrencilerin estetik farkındalıklarının ve özgün ifade biçimlerinin gelişimini desteklemektedir. Türk sanatını yaşatmak ve kültürel mirasımızın sürekliliğini sağlamak hem bireysel hem de toplumsal bir sorumluluktur. Kültürümüzün temel unsurları çiçekler, doğa, coğrafi koşullar ve yaşadığımız alanlar antropolojik değerlerimizi yansıtarak, bu değerlerin korunması ve geliştirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, kültürel mirasımızı gelecek nesillere aktarmak, sanatsal bir misyon olmanın ötesinde, toplumsal bir görevdir. Bu süreç, yalnızca sanatın ve kültürün değil, aynı zamanda kimliğimizin ve tarihimizin de sürdürülebilirliğini sağlamaktadır. Böylece, gelecekteki nesillere daha zengin ve derin bir kültürel miras bırakma fırsatını elde etmiş olacağız.

KAYNAKÇA

- Bayram, N. (2009). *Sosyal Bilimlerde SPSS ile Veri Analizi*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Bebeğim ve Ben. (1984). *Bebeğim ve Ben*, 5, 1092.
- Binark, İ. (1978). Türkler'de Resim ve Minyatür Sanatı. *Vakıflar Dergisi*(12), s. 271.
- Binbaşıoğlu, C. (1981). *Özel Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Binbaşıoğlu Yayınevi.
- Biol, D. A., & Derman, P. (2011). *Türk Tezyînî San'atlarında Motifler*. İstanbul: Kubbealtı.
- Biol, İ. A. (2010). *Klasik Devir Türk Tezyînî Sanatlarında Desen Tasarımı Çizim Tekniği ve Çeşitleri*. İstanbul: Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat vakfi.
- Cınoğlu, S. (2021). II. Bayezid Dönemi ve 16.Yüzyıl Tezhip Sanatı Klasik Dönem Tezhip Üslupları ve Tezhip Sanatı Kullanım Alanları.
- Derman, F. (2015). Motifler. *Antik Çağ'dan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi* . içinde İstanbul: İSAM ve Kültür AŞ.
- Dikmen, E. (2002). Günümüz Çocuk Tekstillerinde Baskı Desenleri. İSTANBUL: T.C. Marmara Üniversitesi.
- Duran, G. (2018). Osmanlı Tezhip Sanatında Natüralist Üslûpta Çiçekler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, s. 177-199.
- Erim, G. (2000). Rengin Psikolojik Etkileri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1).
- Gençaydın, Z. (1993). *Sanat Eğitimi*. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- İleri, B. (2024, Mayıs). Stilize Çiçek Motiflerinin Tekstil Desen Tasarımında Kullanılması. *International Social Sciences Studies Journal*(5).
- Kvasoğlu, B. R. (2021). *Renk*. Ankara, Türkiye: İKSAD Yayın Evi.
- Kırıoğlu, D. O. (2002). *Sanatta Eğitim, Görmek, Öğrenmek, Yaratmak* (2. b.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Koç, G. (t.y.). *Çini Motifleri*. Ocak 2025 tarihinde Academia: https://www.academia.edu/41558861/%C3%87%C4%B0N%C4%B0_MOT%C4%B0FLER%C4%B0
- Küçük, N. S. (2020). Çocuk Resimleri Analizi ve Psikoloji Resim Testleri Eğitimi Ders Notları. Aknet Eğitim.
- Maroto, M. D. (2001). Colours Across Cultures: Translating Colors in Interactive Marketing Communications. Mart 24, 2024 tarihinde https://www.academia.edu/6647564/Colours_Across_Cultures_Translating_Colours_in_Interactive_Marketing_Communications
- Mesara, G. (tarih yok). *Türk Tezhip ve Minyatür Sanatı*.

- Okan, K. (1999). *Öğretmenliğe Giriş Soruları*. Ankara: Okan Yayınları.
- Özer, D. (2012, Aralık). Toplumsal Düzenin Oluşmasında Renk ve İletişim. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Bilgisi*, 3(6), 261-281.
- Paktuna Keskin, P. (2013). *Çocuk Çizgilerindeki Giz Çöp Çocuk* (10.Baskı b.). İstanbul, Türkiye: Boyut Yayıncılık ve Ticaret A.Ş.
- Sözen, M. (2003). *Sinemada Renk ve Sembolik Anlamlar* (1.Baskı b.). Ankara: Detay Yayıncılık.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2012). El Sanatları Teknolojisi. *Desen Tasarımları*. Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). <https://mufredat.meb.gov.tr/>. 2024 tarihinde MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI MÜFREDATI: <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018121111026326-GORSEL%20SANATLAR.pdf>
- Yavuzer, H. (1992). *Resimleriyle Çocuk*,. Remzi Kitapevi.
- Yılmaz, E., & Şimşek, R. (2019, 8). Tezhip'te Kullanılan Motif ve Teknikler. *BEÜ SBE Derg.*, s. 621-630.
- Yılmaz, N., & Bilican, Y. M. (2022). *Çocuklarla Sanat ve Felsefe* (1.Baskı b.). (F. Erdoğan, Dü.) İstanbul, Türkiye: Hayalperest Yayınevi.

EKLER

Ek 1. Araştırmada Kullanılan Anket

Ek 2. Görüşmeye Giriş Metni

Ek 3. Görüşme Soruları

Ek 4. Bilirkişi Görüşme Metni 1

Ek 5. Bilirkişi Görüşme Metni 2

Ek 1. Araştırmada Kullanılan Anket

Amaç ve Hedef

Araştırmanın amacı, ilk ve orta okul seviyelerinde görsel sanatlar eğitimi alan öğrencilerin Türk sanatlarındaki motiflerinin öğrenilmesi konusunda desteklenmesidir. Ankete katılımda gönüllülük esastır. Katılımcıların ankete katılabilmesi için ön şart olarak, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel okullarının herhangi birinin ilk veya orta okul kademesinde eğitim öğretim görmüş olmalarıdır. Katılımcıların anketten ayrılmaları için herhangi bir ön şart bulunmamaktadır. Ankete 100 gönüllü katılımcı dahil edilecektir. 16 adet sorudan oluşmaktadır. Katılımcıların ankete katılmaları durumunda herhangi bir riskle karşılaşmayacak olup özel hayatlarına da etkisi olmayacaktır. Gönüllülerin, araştırmaya katılmayı kabul etmemeleri ya da araştırmadan ayrılmaları durumunda herhangi bir olumsuz sonuç oluşmayacaktır.

Sorular

1. Bölüm

Türk Sanatları ve Türk Sanatları Tasarımı Hakkında;

Türk sanatları, tarih boyunca Türklerin kültürleri ve yaşamlarıyla birlikte gelişen sanat eserleridir. Türk sanatları, Türk kültürünün önemli bir parçasıdır ve çeşitli dalları bulunmaktadır. Türk sanatları tasarımı ise, Türk kültürüne özgü estetik değerleri yansıtan tasarım anlayışıdır. Türk sanatları tasarımında kullanılan temel motifler arasında geometrik şekiller, bitkisel ve hayvansal figürler, hat, tezhip, minyatür, ebru ve halı kilim dokuma gibi unsurlar yer almaktadır.

1. Yaşınız

- 6-9 yaş
- 10-13 yaş
- 14-16 yaş
- 18 ve üzeri yaş

2. Cinsiyetiniz

- Kız
- Erkek

3. Eğitim Durumu
  - İlk Öğretim
  - Orta Öğretim
  - Lise
  - Lisans
  - Lisansüstü
  - Doktora
4. Çalıştığınız Kurum Tipi
  - Kamu Kurum veya Kuruluşları
  - Özel Eğitim Kurumları (Özel Okullar)

2. Bölüm

Açıklama: Aşağıda, Okullarda verilen Görsel Sanatlar dersleri ile ilgili tutumları ölçen ifadeler yer almaktadır.

Eğitim-öğretim yaşamınızdaki Görsel Sanatlar dersleri hakkında görüşlerinizi dikkate alarak bu konudaki bilginizi, tecrübelerinizi ya da paylaşımlarınız istenildiğinde nasıl hissettiğinizi düşünerek cevap verebilirsiniz.

5. Okullardaki Görsel Sanatlar derslerini verimli buluyorum.
  - Hiç Katılmıyorum
  - Katılmıyorum
  - Kararsızım
  - Katılıyorum
  - Kesinlikle Katılıyorum
6. Görsel Sanatlar dersleri beni bedensel ve zihinsel olarak dinlendiriyor.
  - Hiç Katılmıyorum
  - Katılmıyorum
  - Kararsızım
  - Katılıyorum
  - Kesinlikle Katılıyorum
7. Görsel Sanatlar dersleri sırasında eğlendiğimi hissediyorum.
  - Hiç Katılmıyorum
  - Katılmıyorum
  - Kararsızım
  - Katılıyorum
  - Kesinlikle Katılıyorum

8. Görsel Sanatlar derslerine ayrılan 1 ders saati süresinin (35-40 dakika) daha fazla olmasını isterim.

- Hiç Katılmıyorum
- Katılmıyorum
- Kararsızım
- Katılıyorum
- Kesinlikle Katılıyorum

9. Görsel Sanatlar derslerinde farklı uygulama yöntem ve teknikleri öğrenir, hayata geçiririm.

- Hiç Katılmıyorum
- Katılmıyorum
- Kararsızım
- Katılıyorum
- Kesinlikle Katılıyorum

10. Okul dışında da Görsel Sanatlar ile ilgileniyorum. (Resim kursları, sanat merkezleri, özel dersler vb.)

- Hiç Katılmıyorum
- Katılmıyorum
- Kararsızım
- Katılıyorum
- Kesinlikle Katılıyorum

11. Türk Sanatları Tasarımı kavramını ilk ..... yaşında duydum. (Aşağıdaki seçeneklerden sizin için en uygun olanı işaretleyiniz.)

- 6-8
- 10-13
- 14-17
- 18 ve üzeri
- Hiç duymadım

3. Bölüm

Açıklama: Aşağıdaki bölümde Türk Sanatları Tasarımları ile ilgili tutumları ölçen ifadeler yer almaktadır. Türk Sanatları Tasarımları hakkında görüşlerinizi dikkate alarak konu hakkındaki bilginize, tecrübelerinize ya da paylaşımlarınıza başvurulduğunda nasıl hissettiğinizi düşünerek cevap verebilirsiniz.

12. Türk Sanatları Tasarımlarına uygun eserler geliştirebilirim.

- Hiç Katılmıyorum
- Katılmıyorum

- Kararsızım
  - Katılıyorum
  - Kesinlikle Katılıyorum
13. Türk Sanatları Tasarımı alanındaki ünlü sanatçıların eserleri hakkında bilgi sahibi olmak isterim.
- Hiç Katılmıyorum
  - Katılmıyorum
  - Kararsızım
  - Katılıyorum
  - Kesinlikle Katılıyorum
14. Türk Sanatları Tasarımının Görsel Sanatlar derslerinin müfredatına eklenerek, ders içeriğinin çeşitleneceğini düşünüyorum.
- Hiç Katılmıyorum
  - Katılmıyorum
  - Kararsızım
  - Katılıyorum
  - Kesinlikle Katılıyorum
15. Kendi kültürüm ve diğer kültürlere ait eserlerin benzerlik ve farklılıklarını ayırt edebilirim.
- Hiç Katılmıyorum
  - Katılmıyorum
  - Kararsızım
  - Katılıyorum
  - Kesinlikle Katılıyorum
16. Türk Sanatları Tasarımını öğrenmekten ve uygulamaktan keyif alırım.
- Hiç Katılmıyorum
  - Katılmıyorum
  - Kararsızım
  - Katılıyorum
  - Kesinlikle Katılıyorum

Ek 2. Görüşmeye Giriş Metni

Merhaba Hocalarım, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Sanatları Tezli Yüksek Lisans Programı Araştırma Teknikleri dersi için sizin ile bir görüşme sağlamak istiyorum. Görüşmede derslerde yapmış olduğunuz içerik ve gözlemler hakkında 10 adet soru sormak istiyorum. Görüşmedeki amacım “Türk Süsleme Sanatları Motiflerinin Çocuk Resimlerine Uyarlanması” konusunda sizlerin de ders süreçlerindeki gözlem ve tecrübelerinizden yararlanmak istiyorum.

Görüşme için izin verirseniz, görüşmedeki konuşmalarımızı rapor edebilmek adına kayıt altına almak istiyorum.

Ayrıca görüşme esnasında araştırma konuma fayda sağlayacak unutmamam gereken yerlerin altına çizmek adına notlar almak istiyorum.

Görüşme başlamadan önce belirtmek istediğiniz bir durum veya sormak istediğiniz bir sorunuz var mı?

Bu görüşmenin 30-35 dk. Arasında süreceğini tahmin ediyorum ve izin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Ek 3. Görüşme Soruları

Adınız Soyadınız:

Eğitim Durumunuz:

Mesleğiniz:

1. Okullarda verilen Görsel Sanatlar derslerini verimli buluyor musunuz?

- Görsel Sanatlar derslerini içerik bakımından nasıl değerlendiriyorsunuz?
- Geçmişte ve/ veya günümüzde verilen Görsel Sanatlar dersleri hakkındaki görüşlerinizi belirtiniz.

2. Okullarda verilen Görsel Sanatlar derslerinin nasıl geliştirilebileceğini düşünüyorsunuz?

- Görsel Sanatlar eğitiminin nasıl geliştirilebileceği hakkındaki önerileriniz nelerdir?
- Görsel Sanatlar derslerinin geliştirilmesi ve /veya nasıl bir içeriğe sahip olması gerektiği hakkındaki görüş ve önerileriniz nelerdir?

3. Okul dışında Görsel Sanatlar eğitimi aldınız mı?

- Şu an veya daha önceden bir sanat eğitimi aldınız mı? Biraz bahseder misiniz?
- Resim Sanatı ile ilgili yapmış olduğunuz etkinlikler nelerdir?

4. Ailenizde Görsel Sanatlar ile ilgilenen birileri var mıdır? Varsa ilgi alanlarından biraz bahseder misiniz?

- Çevrenizde Görsel Sanat eğitimi alan veya bu alanda ilgisi olan kişilerin ilgi alanlarından bahseder misiniz?
- Okul dışında çevrenizde görsel Sanatlar alanında etkinlik yapan kişiler hakkında bilgi verir misiniz?

5. Türk Resim Sanatları hakkındaki duygu, düşünce ve fikirleriniz hakkında biraz bahseder misiniz?

- Türk Resim Sanatları kavramı hakkındaki duyularınız, hisleriniz ve bildikleriniz hakkında kısaca bahsedermişsiniz.
- Türk Resim Sanatları denildiğinde aklınıza neler geliyor, kısaca açıklarmısınız?

6. Türk Resim Sanatları denilince aklınıza neler geliyor düşüncelerinizi kısaca açıklayabilir misiniz?

- Türk Resim Sanatları hakkındaki düşüncelerinizden kısaca bahseder misiniz?
- Türk Resim Sanatlarının neler olduğunu hakkında bilgi verir misiniz?

7. Okullarda verilen Görsel Sanatlar derslerinde Türk Resim Sanatları eğitimine dair yapmış olduğunuz bir etkinlik, eser veya tasarım oluşturuldu mu? Kısaca açıklayınız.

- Görsel Sanatlar derslerinde Türk Resim Sanatları ile ilgili bir etkinlik oluşturulmuş muydu? Kısaca açıklayınız.
- Daha önce Türk Resim Sanatları ile ilgili çalışmalarınız ve/ veya bildikleriniz hakkında kısaca açıklama yaparmısınız?

8. Görsel Sanatlar derslerinde Türk Resim Sanatları ait resimler oluşturmak, bu alan ile ilgili ünlü isimlerin hayatlarını öğrenmek ve ürünler geliştirmek bizlere neler kazandırır fikirlerinizi belirtir misiniz?

- Türk Resim Sanatlarını yapımını öğrenmek, geçmişte yapılan eserleri incelemek ve geliştirmek hakkındaki düşüncelerinizi paylaşarmısınız?
- Türk Resim Sanatlarının tarihini öğrenmek, eserlerini incelemek ve bilgi Sahibi olmak konusundaki fikir ve önerilerinizi paylaşarmısınız?

9. Türk Resim Sanatlarının bilinirliğini arttırmak ve öğrenilmesini sağlamak için önerileriniz nelerdir?

- Türk Resim Sanatlarının gelişimi için önerileriniz nelerdir?

10. Türk Resim Sanatlarını öğrenilmesi ve geliştirilmesi açısından görsel Sanatlar dersleri içeriğine alınması hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

- Görsel Sanatlar derslerinde Türk Resim Sanatlarına yer verilmesindeyim görüşlerinizi belirtiniz.

Küçük yaşlardan itibaren görsel Sanatlar dersleri içeriği ile kendi kültürümüz ve eserlerinin öğrenilmesi/ öğretilmesi hakkındaki görüşlerinizi paylaşır mısınız?

Ek 4. Bilirkişi Görüşme Metni 1

Adınız Soyadınız: Zuhal Altan

Eğitim Durumunuz: Lisans Mezunu

Mesleğiniz: Görsel Sanatlar Öğretmeni

Araştırmacı: Okullarda verilen Görsel Sanatlar derslerini verimli buluyor musunuz?

Okullarda yapılan Görsellerini içerik olarak verimli bulmaktayım çünkü içeriği kendimi dolduracak etkinlik oluşturma şansımız bulunmaktadır. Fakat süre bazında yetersiz olduğunu düşünmekteyim. 40 dk. lık ders süreleri çoğunlukla çalışmaların yarım kalmasına sebep olmaktadır. Görsel Sanatlar dersi verimlilik açısından baz alındığın da en büyük sıkıntı sanırım süre ile ilgili olmaktadır.

Araştırmacı: Okullarda verilen Görsel Sanatlar derslerinin nasıl geliştirilebileceğini düşünörsünüz?

Geçmişte Resim İç eğitimi ya da İç teknik dersleri ile birleşik halde 2'şer saat olacak biçimde ayarlanmıştı şimdi günümüzde tek saat ve Teknolojik Tasarım olarak ayrı bir branş olarak yapılmaktadır. Teknolojik tasarım dersinin Resim derslerinden ayrılması doğru bir yaklaşım, mantıklı buluyorum fakat teknolojik tasarıma verilen 2 ders saatinin görsel sanatlar dersi içinde verilmesini isterdim doğrusu.

Görsel sanatlar dersinin geliştirilmesinin en temel koşulu dersin yapılmış olduğu bir alana ihtiyaç var yani bir atölye ortamına ihtiyaç olmaktadır. Dolayısıyla atölyesi olmayan okulların resim derslerinde çok verimlilik elde edilebileceğini düşünmüyorum. Hem süre bazında hem de atölye ortamı dışında yapılan çalışmalar amacına ulaşmıyor, maalesef. En büyük sıkıntılardan biri atölyenin olmayışı oluyor. Görsel sanatların yeterince geliştirilebilmenin temel koşulu kendinizi yeterince

donatmanız ile alakalı ne kadar çok sergi gezerseniz ne kadar çok kültürel faaliyette bulunursanız o kadar donanımlı oluyorsunuz.

Araştırmacı: Okul dışında Görsel Sanatlar eğitimi aldınız mı?

Üniversite zamanlarından önce görsel sanatlar eğitimini yetenek sınavlarına hazırlık aşamalarında almıştım. Yetenek sınavları bilindiği üzere bir ön hazırlık gerektirmektedir. Bir portfolyo dosyası hazırlanması gerekiyor. Görsel sanatlar yani resim eğitimimi üniversite öncesinde almıştım. Eğitim faaliyetleri de şöyle ben bir resim öğretmeni olarak kendi branşım ile alakalı çeşitli seminerler alıyorum. Bunlar özel ya da milli eğitimin onaylamış olduğu seminerler.

Araştırmacı: Ailenizde Görsel Sanatlar ile ilgilenen birileri var mıdır? Varsa ilgi alanlarından biraz bahseder misiniz?

Ailemde görsel sanatlar alanında ilgilenen birileri bulunmamaktadır. Daha önce de olamamış, yapmış olduğum araştırmalar sonucunda elde etmiş olduğum bilgi budur. Görsel sanatlar çok cezbedici bir alan çevremde görsel sanatlara ilgi duyan çeşitli olarak alanında ya da alanın dışından da olsa resim ile ilgilene arkadaşlarım bulunmaktadır. Tabii kurslar, seminerler ve etkinlikler, amatörce yapmış oldukları çalışmalar ile görsel sanatlara olan ilgilerini göstermektedir.

Araştırmacı: Türk Sanatları hakkındaki duygu, düşünce ve fikirleriniz hakkında biraz bahseder misiniz?

Türk sanatı ya da Görsel sanatlar içerisinde Geleneksel Türk Sanatı da denilebilir. Üniversite okurken çok ilgimi çekmiş olan bir alan değildi açıkçası tabii biraz sınırlı bulduğum bir alan, belki de yeterli bilgi veya donanıma sahip değilim bu alanla ilgili ama çok beni çeke bir alan değil işin doğrusu.

Araştırmacı: Türk Sanatları denilince aklınıza neler geliyor düşüncelerinizi kısaca açıklayabilir misiniz?

Türk sanatı denildiğinde tabi ki ben biraz sanat tarihi kronolojisi olarak değerlendirmek istiyorum bunu. Türk Resim sanatı deyince ilk olarak Türkiye de sanatının başlangıç evrelerini takip ettiğimiz zaman aklıma ilk önce Osman Hamdi Bey gelmektedir. Çocuklara zaten resim sanatını anlatırken Türkiye'deki gelişen sanat alanında yapılan faaliyetlerden bahsederken Osman Hamdi Bey'i anmamak mümkün değil. Müzecilik ile ilgili arkeolojik kazılar ile ilgili, yetiştirilen öğrenciler Sanayi nefise mektebi' nin kuruluşu, İbrahim Çallı dönemi o kuşak bahsedilmeden çok fazla resim sanatlarının anlaşılabilceğini düşünmemekteyim. Tabi geleneksel Türk resimleri ya da geleneksel sanatlar denildiği zaman hat, tezhip, minyatür gibi alanlar akla geliyor. Geleneksel Sanatlar hat gibi, tezhip gibi, minyatür gibi, değil ben daha çok cumhuriyet dönemi Türk ressamlarını ele alıyorum.

Araştırmacı: Okullarda verilen Görsel Sanatlar derslerinde Türk Sanatları eğitimine dair yapmış olduğunuz bir etkinlik, eser veya tasarım oluşturuldu mu? Kısaca açıklayınız.

Sınıf bazında şöyle planlıyorum ben, örneğin 6. Sınıflarda perspektif konusunda minyatür çalışmaları, ebru sanatı çalışmalarımız oldu fakat dediğim gibi 8. Sınıfta sanat tarihi konularına ve müzecilik konularına giriş yaptığımız da ise Türk resim sanatındaki öncü ressamları işliyoruz kendi içeriğimi bu şekilde anlatabilirim.

Araştırmacı: Görsel Sanatlar derslerinde Türk Sanatları ait resimler oluşturmak, bu alan ile ilgili ünlü isimlerin hayatlarını öğrenmek ve ürünler geliştirmek bizlere neler kazandırır fikirlerinizi belirtir misiniz?

Türk sanatında etkinlik yapmak ya da yapıldığı dönemdeki insanların hayatlarını incelemek bize çok şey katar biz bir tarihi kronolojiden bahsediyoruz. Çocukların bu evrelere sanat tarihindeki evreleri anlamaları açısından faydalı buluyorum. Tabi ki kendi kültürümüzü ve öncülerinin eğitim ve yaşantı durumlarını araştırmak ve onlarla ilgilenmek, bilgi sahibi olmak bizi daha çok tarihimizi öğrenmeye sevk ediyor. Dolayısıyla her anlamda değerli buluyorum.

Araştırmacı: Türk Sanatlarının bilinirliğini arttırmak ve öğrenilmesini sağlamak için önerileriniz nelerdir?

Türk Sanatlarının bilinirliğini arttırmanın en temel yolu demiş olduğum gibi çalışmaları incelemekten geçmektedir. Tarihi bir kronolojiyi ele almak gerekiyor. Hangi branşlar ile nasıl yaklaşılacağını çocuklara öğretirken nasıl bir yöntem belirleyeceğimizi tespit etmemiz gerekiyor. Atölye çalışmaları ile zenginleştirilebilir bir alan olarak görüyorum.

Araştırmacı: Türk Sanatlarını öğrenilmesi ve geliştirilmesi açısında görsel Sanatlar dersleri içeriğine alınması hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Görsel Sanatların ders içeriği zaten çok zengin biz sanat tarihinden Avrupa sanatına oradan Türk resim sanatına, geleneksel Türk el Sanatlarına değinerek bir çok alanda faaliyetlerinin olduğu çok geniş çerçevede bir branşız aslında diğer disiplinler ile ortak çalışmalarımızda var tarih anlatıyoruz, coğrafya anlatıyoruz, Türkçe ve matematik, Fen bilimleri dersleri ile kompleks bir şekilde müfredatın işlendiği bir branşız dolayısıyla çalışmalarımızı yaparken de diğer disiplinlerden de faydalanıyoruz ama öncelikli olarak dersimizin nitelikli işlenebilemesi için sınıf mevcutlarının çok fazla olmaması, atölye ortamının sağlanması , malzeme teminin sıkıntısız olması gerekiyor. Bütün bunlar birleşince ortaya olumsuz sonuçların çıkması çok mümkün değil. Tabi ki ne kadar küçük yaşta öğrenilirse görsel sanatlar, kendi kültürümüz ve kendi tarihimiz ile alakalı içerik bilgi ve kişiler çocuklarımızın kendi değerlerine de sahip çıkmaları mümkün olur. Üzülerek ben şunu fark ediyorum yıllardır biz ders yapıyoruz görsel sanatlar dersi altında birçok ressam ve eser inceliyoruz. Çocuklar Kendi kültürünün ürünlerini çok tanımıyor tabii yabancı kültürlerin ürünlerini tanıyor mu diye sorarsak en azından sayabildikleri 3-4 tane isim var fakat Türk sanatlarına gelince bilgi aktarımı yapamıyorlar bu da bizim eksikliğimiz olarak görülüyor.

Ek 5. Bilirkişi Görüſme Metni 2

Adınız Soyadınız: Zeynep avdar Kaleli

Eğitim Durumunuz: Yüksek Lisans

Mesleğiniz: Öğretim Görevlisi

Araştırmacı: Okullarda verilen Görsel Sanatlar derslerini verimli buluyor musunuz?

Geçmiſe nazaran çok verimli bulmuyorum. Geçmiſte görsel sanatlar dersine daha fazla yer verilirdi sadece ſu an ki yenilik olarak malzemeler çok deđiſti yeni malzemeler geldi bir de ortaokul ve liseden itibaren güzel sanatlar liseleri olarak bir ayırım yapıldı. Bu sebepten dolayı olduğunu düşünüyorum. Millî Eğitim Bakanlığı'nın hem kendi hem de özel okullarında kredilerinin düşürüldüğü için derslerin saatleri düşürüldü. Özel okullarda ve güzel sanatlar liseleri adı altında daha kapsamlı eğitimler vermeye başlandı. İçerik olarak yıl içerisinde hafta da bir ders saati çok yeterli değil. Bazı liselerde ve özel okullarda ortaokullarda dahil resim ve müzik sanat dersleri seçmeliye ayrıldı bu da çocukları kısıtladı. Aynı anda ikisini bir görmeleri gelişimlerini sağlayabilir. O yaſ için gerekli olduğunu düşünüyorum. Sadece bir tek yenilik benim görmüſ olduğum malzeme yeniliği dijital ortam da malzemelere çok rahat ulaşılabiliyor bunları yenilik olarak görüyorum.

Araştırmacı: Okullarda verilen Görsel Sanatlar derslerinin nasıl geliştirilebileceğini düşünörsünüz?

“Görmek” göreceli bir kavramdır. Yerinde görmesi gerekiyor bir öğrencinin yetişebilmesi için iyi bir eğitimci olunabilmesi için önce kendinin görmesi gerekiyor hele bir resim öğretmeninin bir ſeyi birebir yakından görmesi gerekiyor onu anlatabilmesi için bu anlamda dijital platformlar kullanılabiliyor. Örneğin bir müzeyi sanal ortamda gezebiliyorsunuz ama onun yerine öğrencinin bir resmi, sanat eserini,

bir heykeli, bir müzik dinletisini konserde, yerinde, müzede ya da kamusal alanda teşhirde görmek o kişiyi çok daha fazla etkiliyor. Onun alt yapısıyla sunum biçimiyle etkilenebiliyor. Kendimde bir örnek vermek istiyorum. Ortaokul talebesiydim ve bir gezi düzenlenmişti. Türkiye’de yurtdışından gelmiş eserler dünyaca ünlü ressamların 1900’lü yıllardan son dönemdeki ressamlarına kadar eserleri sergileniyordu. Okulumuzda bir gezi düzenleyip bizi Ankara’ya götürmüştü. Yıllar sonra lisans eğitimim bitti çalışma hayatım başladı. Rembrant, Henri Matisse, Kübizm akımının öncüleri, Cezanne bütün ressamların eserlerini birebir görmek farklı bir bakış açısı getirmişti. 1980’li yıllardı düşünülünce 2000’li yıllarda yurtdışına gidip o eserleri müzede birebirde tekrar görmek beni çok etkilemişti. Sanki çok eski bir tanıdığımı görmüş ona kavuşmuş gibi hissetmişim ve ağladığımı hatırlıyorum. 80’lerde gördüğüm tabloları tekrar 2000’ de görüyor olmak hakikaten beni çok etkilemişti. Geliştirilebilir, nasıl geliştirilebilir? Bunun için bakalorya sistemleri var yurtdışında bunlar incelenebilir. Çocuklar yerinde eğitim özellikle sanat eğitiminin asla kapalı mekânda değil yerinde mekân dışında yapılması benim için önemli. Işığı görmesi için gerçek ışık, mekandaki ışık onu algılaması için bunlar çok önemli. Orijinal eserleri görmeden ufacık bir şey bile üretilmemesi gerekiyor. Yurtdışındaki eğitimler de bunların bu şekilde yapıldığını izleyebilirse bir eğitimci kendimizi de geliştireceğimizi düşünüyorum.

Araştırmacı: Okul dışında Görsel Sanatlar eğitimi aldınız mı?

Herhangi bir eğitim almadım ben bu alanda çocukluk yıllarımda kabiliyetimin olduğunu büyüklerim keşfetmişlerdi sadece eğitim almadım ama “görme eğitimi” almış olduğumu düşünüyorum ailemden kaynaklı yani bakmak ile görmek arasındaki farkı söylerdi rahmetli babam. Nereye götürse bizi, bir camii’ nin bezemesinde, bir mihrapta, iç-dış mekânda, dini veya sivil mimari veya bir köprüden geçerken onun kim yaptığını yani onun teorik dersini verirdi bize. Her adımda bunu görürdük. Teorik bir eğitim de olmak zorunda çok yetenekli olunması değil alt yapı olarak teoriğinin olması görseli çok etkiliyor. Ama ben özel bir eğitim asla almadım.

Araştırmacı: Ailenizde Görsel Sanatlar ile ilgilenen birileri var mıdır? Varsa ilgi alanlarından biraz bahseder misiniz?

Ailemde hiç olmadı ama sadece babamın az evvelde dediğim gibi sanat tarihine, sanata çok eğilimi vardı ama asla kabiliyeti yoktu. Mesela bir kelimenin Arapça, Farsça, İngilizce, Fransızca ve Almanca bütün karşılıklarını bilmemizi gerektiğini söylerdi. Örneğin; Tezhip kelimesini ben daha lise yıllarında öğrenmiştim. Tezhip, zehebe, tefhil babından gelip altın yapılan yer şeklinde söylerdi bunun ilminasyonu Fransızca, aydınlanma olduğunu söylerdi. Aslında evet yıldız parlıyor ve aydınlatıyor ve ben bunları üniversitedeki öğrencilik yıllarıma başladığımda tezhip' in kökünü Osmanlıca derslerinde gördüğümde ilk duyduğumda duygulanmışım. Doğru bilgi aldığımı hissetmiş ve gurur duymuştum ailemle. Teorik bilgi söylemiş olduğum gibi Teorik bilgi çok önemli bu anlamda.

Araştırmacı: Türk Sanatları hakkındaki duygu, düşünce ve fikirleriniz hakkında biraz bahseder misiniz?

Türk sanatlarını ilk başladığı yıllarda yani Türklerin Mezopotamya'ya göçünden ele aldığımızda sadece o yıllarda mı 11. Yy da mı hangi yüzyılda ele aldığımız önemli her yüzyılda bir Türk algısı vardır. İlk bakışta M. Ö 5.yy. Türk sanatı adı altında Rudenco' nun buzul altında bulmuş olduğu halı' da Türk düğümünü görüyoruz. Sanatın ne kadar eski olduğunu görüyoruz. O kültürün yüzyıllar boyunca aksedilerek geldiğini görüyoruz. Memlûklü' ler de daha sonra Selçuklularda aynı geometrik geçmeler, 15 ve 16. Yy Fatih dönemi, Osmanlı dönemi, Cumhuriyet dönemi geçmişteki ihtişamını zamanla yitirdiğini düşünüyorum. Geçmişte yapılan mimari bezemeler veya kitap sanatları, tekstil dokuma sanatlarındaki üretimlerin maalesef sanatsal alandaki üretimlerin yeni yüzyılda çok güncel anlamda yozlaştığını düşünüyorum. Bunun adına modernlik denilmesi bir geleneksel sanatların ya da Türk sanatlarının taşıyıcısı bir neferi olarak görevde de bulunduğum için bunu esefle kınıyorum. Bunun için öğrencilerimizi donanımlı yetiştirmeye gayret ediyoruz. Ama sadece bir birimde değil birçok birimde bunun olması gerektiğini düşünüyorum. Çok fazla teorik bilginin verilmesi kanaatindeyim. Sadece görsel değil teorik bilgi ve alt yapının olması gerekiyor. Kişinin donanımlı olması gerekiyor bunu korumak için. Sadece üretmek değil. Korumayı ve tamir etmeyi bilmesi gerekiyor. Bunları bilmeden ilerlenemeyeceğine inanıyorum.

Araştırmacı: Okullarda verilen Görsel Sanatlar derslerinde Türk Sanatları eğitimine dair yapmış olduğunuz bir etkinlik, eser veya tasarım oluşturuldu mu? Kısaca açıklayınız.

Evet. Öğrencilerim ile üniversitede okuyan öğrencilerim ile 2-3 tane orta eğitim ve lise düzeyindeki okullarda sergi aılışımız oldu. Buda sadece Türk süsleme sanatlarının o yaş çocuklarına anlatılması gerekliliğini düşündüm. Çünkü liselerde genellikle Türk sanatı değil daha çok resim sanatı, Türk resim sanatı olabilir belki ama batı resmi ağırlıklı anlatıldığı kanaatindeyim. Bize de böyle olmuştu. Çünkü Türk sanatı sadece kitap sanatları olarak değil bunun içinde maden sanatı var, tekstil sanatı var, dokuma sanatı var, ahşap sanatı var bir sürü kollardan oluşmakta ama bunları biz okullara götürdüğümüzde öğrencilerin çok dikkatli izlemesi gerekli ve çocuklara yönelik bir sergi düzenlenmişti. Motifler tek tek tanıtıldı. Çizim aşamalarında, sanki bir ders havasında oldu çok etkilenmişlerdi. Müdür bey etkinlikten çok etkilenip tekrarının olmasını talep etti. Lise düzeyindeki okula gittiğimizde de yine aynı tepkiyi aldık çok beğeni ile izlenildi. Öğrencilerimiz, bu tepkiden çok memnun oldular hatta niversite okuyan öğrencilerimiz keşke bize de lise okurken böyle etkinlikler oluşturulsaydı daha bilinçli olurduk tepkileri oldu. Bu da beni çok mutlu etti. Doğru bir şey yaptđıđımıza kanaat getirdim.

Araştırmacı: Görsel Sanatlar derslerinde Türk Sanatları ait resimler oluşturmak, bu alan ile ilgili ünlü isimlerin hayatlarını öğrenmek ve ürünler geliştirmek bizlere neler kazandırır fikirlerinizi belirtir misiniz?

Bir kişiyi tanımak çok önemlidir. Türk Sanatları dediğimizde mesela bir seramik sanatçısı Jale Yılmabaşar, o kişinin hayatını bilmek lazım, ya da Belkıs Belpınar Acar bir halı dokuma sanatçısıdır onun hayatını bilmek gerekli, o kişi oraya nasıl gelmiş, onun geçmişte neler yaptđıđını nelerden ödün vererek geldiğini eserlerini anlayabilmek için dokumak, dokumaya dokunmak diyoruz biz buna. Dokumak çok zor zaten eğitimimizi de dokuya dokuya üst kademeye getiriyoruz. O dokuduğumuza dokunmak aslında bizim yetiştirdiğimiz bir ğrenci. Onların eserlerini de algılayabilmek için onların hayatlarını hakikaten bilmek gerekir. Anlayabilmek gerekiyor. Belkıs hanımın yapmış olduğu çalışmalarda o helezonların aslında uzayı anlattđıđını bilmemiz gerekli. Aslında hepsi geçmişte var olmuş başlangıç noktalarını

hedefliyor. Bütün batı uygarlıklarının kabul etmiş olduğu ying- yang motifinin aslında Türk sanatları ile o kadar çok ilgisi vardır ki sadece batı adı ile anılmaması gerektiğini düşünüyorum.

Araştırmacı: Türk Sanatlarının bilinirliğini arttırmak ve öğrenilmesini sağlamak için önerileriniz nelerdir?

Çok fazla görselin görülüp incelenmesi gerekmektedir. Ama en son yapılan değil ilk önce yapılanın incelenmesi gerekiyor. İnstitü dediğimiz bir şey var restorasyon çalışmalarını yaptığımız olduğu yerde institü yani bir işi tamir ediyorsak bir binayı alıp ta onu yabancı ülkelere bizim ülkemizden çıkıp ta aldıkları, götürdükleri eserleri yerde onarmak. Örneğin, İngiltere bize ait ya da doğu kültürüne ait eserleri kendilerinin müzelerinde muhafaza ediyorlar. Ama onun tamiri restorasyonu sırasında institü olması gerekiyor. Yani olduğu yerde olması gerekiyor. Olduğu yerde olursa, bulunduğu yerde bırakıldı zaman mesela Bergama sunağı alınıp Almanya'ya götürülmemeliydi. Buna müsaade edilmemeliydi. Ama maalesef bizim kültürümüze ait olan sunağımızı tek tek taşıyarak Almanya'ya götürdüler ne oldu şimdi biz Berlin'i ziyaret ettiğimizde Bergama sunağını inceliyoruz. Kendi topraklarımızda olması gerekiyor. Bu yüzdende belki ilkökul seviyesi bile geç anaokullarından itibaren çocukların her alanda tekstil, seramik, resim, görsel, çini, belki müzik bile alanında o alanda yerinde görmelidir. Bununda sürdürülebilir olması için rutin aralıklar ile bir sene sonra iki sene sonra bir daha bir daha ... Çocukta bu alışkanlık olacaktır. Müze ve müzecilik eğitimlerinin Türk süsleme sanatlarının görsel sanatlar dersleri ile, sanat tarihi ile birlikte verilmesi kanaatindeyim. Eğer sürdürülebilirliğini, kalıcılığını, bilinirliğini artırmamız gerekiyorsa o zaman müze ve müzecilik eğitiminin verimli verilmesi gerekir. Türkiye genelinde bakıldığında özellikle batı bölgesinde müzelerin çok fazla olduğunu gözlemliyoruz. Ekonomik şartlar çok etkiliyor. Coğrafi koşullar çok etkili maalesef.

Amacımız Türk sanatını yaşatmak değil mi? Kendi kültürümüz içinde devamlılığı sağlamak değil mi? Kendi kültürümüzde var olan neyse çiçek, doğa, coğrafi koşul, yaşadığı her alan bütün antropolojik değerlerimizi yansıtmak zorundayız, onu taşımak zorundayız.

Araştırmacı: Türk Sanatlarını öğrenilmesi ve geliştirilmesi açısında görsel Sanatlar dersleri içeriğine alınması hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Kesinlikle alınmalıdır. Sade bu da alınmamalı az evvel söylemiş olduğum gibi müze ve müzecilik adı altında alınmalıdır. Kronolojik bir sıralama ile ele alınmalıdır. Her bölgede bu dersler Türkiye'deki standart olan önce devlet, sonra yarı devlet özel okullarında bu eğitimler özellikle verilmelidir. Batıdaki çocuk doğu kültürüne hâkim doğudaki çocuk batı kültürüne hâkim olmalıdır., Oku fırlatabilmek için oku geri çekmek gerekmektedir. Aslımızı bilmemiz de buna benziyor. Bir ileriye gidebilmek için Atlet ne yapıyor bir adım geriye gidiyor bu da ona benziyor. Geçmişten faz ve feyz almalıyız ki daha ileri daha da ileri gidebilelim.

